

UTGAVE 1

NOV. 2023

Lightup

MAGASINET

// stemmer mot seksuell utnyttelse på nett //

———— @lightup.norway ————

Medvirkende

Utgiver:

Lightup Norway
Sentralen, 5. etg
Øvre Slottsgate 3
0157 Oslo

Organisasjonsnummer:

913 043 944

Redaktør:

Melissa Mjåtveit

Bidragstere:

Melissa Mjåtveit
Helena Heimstad
Solomon Hindel Kamara
Ragnhild Lindahl Torstensen
Marie Cathrine Løver Thu
Hege Louise Guttormsen
Tiril Guttormsen
Judith Åshild Løvgren Auestad
Ingrid Rhiannon Donovan
Julia Pigao
Erle Widme
Erle Malde-Frøyland
Catalina Isabella Silva Leal

Grafisk utforming:

Marie Cathrine Løver Thu
Gill Emilie Hoel Solli

Forside illustrasjon/foto:

Davide Angelini
(Canva Pro, 07.11.23)

Trykk:

Kai Hansen Trykkeri AS
Trykt på miljøvennlig papir

Magsinet er laget med støtte fra:

LNU - Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner

Ta kontakt med oss:

info@lightup-movement.no

Facebook, Instagram & LinkedIn:

[@lightup_norway](https://www.instagram.com/lightup_norway)

Maleriet er en av blomstene i serien "sommerfuglblomstene" av kunstner: Vigdis Margrethe Løver, @gallerihuset

INNHOOLD

4

Hilsen fra redaktør

6

Marie snakker om
ressursbanken

8

Medienes blikk på
menneskehandel

16

Dikt - usynlig

18

Onlyfans

22

EXPOSED - snapchat

26

Pornoen ødeleggelse

28 & 35

Bok- og filmanmeldelser

30

Spiderweb - mister vi
et sikkerhetsnett?

Skrivekonkurransen

11 Voksensmerter

12 Lucky to be mature

14 Et verktøy til besvær:
Kunstig intelligens og
utviklingen av
overgrepsmateriale mot
barn

20

Portrett: SAGA BRODERSEN

«Jeg tror du kan forhindre mye hvis du bare begynner å snakke om disse temaene i tide og at du må ha mot til å ta den samtalen.» - Saga

24

Den viktige pornopraten

Vi har intervjuet forfatterne av boka Pornopratt! En bok som er med på å synliggjøre den kompetansen som er i Lightup på porno!

32

Lokking og utnyttelse av barn på sosiale medier – et økende problem

På plattformene barn og unge bruker, finnes også voksne som har intensjoner om å utnytte barn og unge seksuelt, vi ser nærmere på på hva som legges i begrepet grooming.

Kjære leser

Hilsen fra redaktør

Som redaktør for et magasin dedikert til unge mennesker er det viktig for meg å adressere et tema som dessverre berører altfor mange av dere – seksuell utnyttelse på nett. I dag lever vi store deler av vårt liv i den digitale verden, og med økt bruk av apper og digitale plattformer, øker også risikoen for utnyttelse på nett.

Vi i Lightup har satt sammen dette spesialnummeret for å bringe oppmerksomhet rundt denne tematikken, i håp om å skape bevissthet rundt en av de største samfunnsutfordringene i vår tid.

I dette nummeret vil vi ta opp ulike spørsmål knyttet til seksuell utnyttelse på nett. Vi vil utforske hvordan kunstig intelligens kan være et verktøy til besvær når det gjelder utvikling av overgrepsmateriale. Det er viktig at vi som samfunn diskuterer hvordan ny teknologi kan misbrukes, og hvilke konsekvenser dette medfører.

Vi har også hatt æren av å intervjuer den inspirerende Saga Brodersen som selv har overlevd seksuelle overgrep og som nå kjemper for barn og kvinners rettigheter. Hennes mot og engasjement er et eksempel for oss alle.

Intervjuet med forfatterne av boken «Pornopratt» kaster lys over problematikken rundt porno og pornoavhengighet. Det er avgjørende å forstå de potensielle negative konsekvensene av pornobruk og hvordan det kan påvirke vårt syn på seksualitet og relasjoner.

Vi som er unge har en unik mulighet til å skape en trygg og mer ansvarlig digital verden. Sammen kan vi skape endring!

Lightup er svært begeistret over å presentere tekstene og diktene fra unge skribenter som deltok i vår skrivekonkurranse. Disse talentfulle bidragene presenterer viktige stemmer og perspektiver omkring seksuell utnyttelse på nett, og vi er stolte over å publisere dem i dette magasinet.

Videre vil dere finne to bokanmeldelser av bøker som belyser menneskehandel. Bøkene gir oss et innblikk i en verden mange av oss ikke kjenner. Bøkene motiverer oss til å bekjempe denne formen for kriminalitet.

Vi som er unge har en unik mulighet til å skape en trygg og mer ansvarlig digital verden. Vårt håp er at magasinet vil bidra til å øke bevisstheten rundt seksuelle overgrep på nett og inspirere dere til å ta aksjon. Sammen kan vi skape endring!

Takk for at akkurat du leser magasinet og for ditt engasjement i disse viktige spørsmålene.

Melissa Mjåtveit
Redaktør

Husk å sjekke ut:

lightup^{NO}

Ungt søkelys

Ungt søkelys er en podcast av unge for unge, hvor vi kaster lys på samfunnsaktuelle problemstillinger knyttet til menneskehandel og seksuell utnyttelse på en ukomplisert måte.

Podcasten er produsert av Lightup Norway, med støtte fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Lytt her

Marie snakker

Marie Cathrine Løver Thu er Lightup sin nyansatte organisasjonsrådgiver. Hun jobber med undervisning, prosjekter, medlemsverving og medlemsoppfølging i Lightup. Vi tok en prat med henne for å bli bedre kjent med henne og for å få et innblikk i Lightup sitt undervisningsmateriale om menneskehandel og seksuell utnyttelse.

Du er nyansatt i Lightup, kan du fortelle litt om deg selv og din bakgrunn?

Jeg heter Marie Cathrine, er 29 år og kommer fra bygda Skotselv. Jeg har tidligere jobbet som lærer og har blant annet en mastergrad i sosiologi, og PPU, praktisk pedagogisk utdanning, fra Trondheim. Nå har jeg flyttet til Oslo og begynt å jobbe i Lightup. Jeg har lenge engasjert meg i frivillighet og organisasjonslivet. Og faglig er det særlig de mindre synlige samfunnsutfordringene som noen ganger blir oversett, som jeg brenner for.

Hvordan ble du kjent med Lightup?

Jeg ble kjent med Lightup da jeg jobbet som lærer. Jeg skulle undervise i temaene menneskerettigheter og menneskerettighetsbrudd i samfunnskunnskap, og så etter opplegg og oppdaget Lightup sitt kortspill **Human.kind**. Jeg tok kontakt med Lightup og bestilte spillet.

Kan du fortelle om Human.Kind- opplegget?

Opplegget starter med en presentasjon av temaet menneskehandel og digital seksuell utnyttelse. Elevene bruker spillkortene med regler som minner om «Alias». To-og-to er på lag, stiller spørsmål og om de svarer rett vinner de kortet som er et poeng. Spillet har 3 ulike temaer: menneskehandel som globalt fenomen, prostitusjon og seksuell utnyttelse og digitale former for utnyttelse. **Human.kind** er et gjennomarbeidet interaktivt spill, og jeg har selv opplevd at elevene likte det veldig godt.

Hva er målet med Human.Kind- opplegget?

Målet med opplegget er å øke elevenes kunnskap om menneskehandel, belyse digitale former for seksuell utnyttelse og problematiske sider av pornoindustrien og pornobruk. Spillet får elevene til å reflektere over egne holdninger og valg.

Hva er Lightup sitt hovedmål med utviklingen av undervisningsopplegg og ressurser?

Lightup jobber med holdningsendring, altså holdnings-skapende arbeid. Hovedmålet med ressursene er å dele av vår kunnskap og erfaring rundt temaet, øke bevisstheten og gi de unge kunnskap om egen forbrukermakt!

Hvilke typer ressurser tilbyr dere i ressursbanken?

Det er ganske mye! Jeg har jo nevnt kortspillet **Human.kind**. Men vi har også ulike workshops, om menneskehandel, porno, og etisk forbruk. Blant annet følger vi den lange reisen en iPhone tar fra produksjon, til den ligger i hånden din som forbruker. Det er mulig å booke Lightup for å komme å holde workshopene, men det er også mulig for lærere og elever å ta i bruk ressursene selv. Videre har vi en engasjerende podkast, som heter **ungt søkelys**, drevet av dedikerte frivillige, som har ulike episoder om temaer knyttet til menneskehandel og seksuell utnyttelse. Denne kan også brukes i undervisning eller for egen kunnskapsøkning.

I tillegg har vi prosjekter som **Porno på timeplanen**, et undervisningsopplegg laget i samarbeid med Barnevakten, som tar opp viktige spørsmål om porno, menneskehandel og seksuell utnyttelse. Også har vi **pornopr.no**, en ressurside for ungdommer om hvordan porno kan påvirke individer, relasjoner og samfunnet.

Fortell mer om podkasten! Hvor ofte publiseres den?

Podcasten er drevet av flere frivillige, og vi har som mål å ha en sesong i løpet av hvert semester. Hvor mange episoder og hvor ofte det publiseres avhenger av frivilliges tilgjengelighet, eller eventuelle samarbeid. Det jobbes for eksempel med noen episoder nå om dagen i samarbeid med ECPAT. Vi tror det blir noen veldig spennende episoder som vi håper mange vil høre på!

Porno på timeplanen er en ressurs utviklet av Barnevakten og Lightup. Illustrasjoner av Thomas Malme Madsen.

om ressursbanken

Skrevet av: Solomon Hindel Kamara

Hvem er målgruppen for ressursene dere tilbyr?

Målgruppen for alle våre undervisningsressurser er i hovedsak unge mennesker, men dersom du er skulle være eldre enn denne målgruppen er du likevel velkommen til å sjekke ut det vi driver med! Våre ressurser brukes av lærere, helsesykepleiere, ungdomsledere, konfirmantledere, ungdomspartier og studenter. Og vi har blitt booket inn til å holde foredrag for alle aldersgrupper, ettersom temaene vi tar opp berører alle!

Hvordan kan man få tilgang og koster det noe?

Alt er gratis! Så her er det bare å ta kontakt. Når det gjelder de digitale ressursene ligger det meste ute i ressursbanken, mens spillet kan bestilles til din gruppe, og sendes fra oss mot en liten sum for frakt. Vi kan også bookes til å komme på besøk, og da er det ønsket med et lite honorar for at vi skal kunne dra på besøk til dere, men også flere.

Har dere fått noen tilbakemeldinger fra lærere eller elever, og hva syntes du som lærer selv?

Ja, vi har mottatt mange positive tilbakemeldinger fra både lærere og elever som har brukt ressursene. Særlig kommenteres det hvordan undervisningsoppleggene vi utvikler er gode på å aktivisere elevene. Som lærer selv syntes jeg Lightup sine opplegg gjorde det mye lettere å starte samtalen og refleksjon rundt komplekse temaer, som menneskehandel, seksuell utnyttelse og porno, samtidig som elevene gjorde noe praktisk og engasjerende. **Human.kind** ble så godt mottatt av elevene at det også genererte interesse blant andre lærere!

Du nevner at undervisningsressursene til Lightup kan benyttes til å starte samtaler om vanskelige temaer. Når tenker du at vi bør begynne å ha disse samtalene?

Vi har opplegg som er rettet mot ungdomsskolen. Tidligere i høst besøkte vi Helsesykepleierkongressen sammen med Barnevakten for å promotere **Porno på timeplanen** og **Pornopratt.no**. Der ble det uttrykt ønske om å introdusere temaet enda tidligere, helst så tidlig som mulig. Ettersom Lightup er en ungdomsorganisasjon, er målgruppen vår rettet mot unge fra 13 år og eldre. Ved invitasjoner fra barneskoler, besøker vi ikke klassene direkte, men holder gjerne foredrag for foreldre og lærere. Og siden vi fokuserer på temaer som menneskehandel og seksuell utnyttelse, er det viktig å balansere informasjon med hensynet til barnas alder og sensitivitet. Jeg er enig i viktigheten av å starte tidlig, men samtidig må vi ta hensyn til barnas alder og modenhet. Tidlig informasjon er nødvendig i et forebyggingsperspektiv, og øker sjansen for å forhindre at barn og unge selv opplever utnyttelse.

Hvordan er ressursene knyttet til den nye læreplanen i skolen?

Våre opplegg knytter seg svært godt til LK20 sin overordnede del og de tverrfaglige temaene. Oppleggene er forankret i menneskerettighetsundervisning ved å mobilisere unge til å ta del i å skape varig, positiv endring lokalt, nasjonalt og globalt. Og er tett knyttet til mange av kompetansemålene i fag som samfunnsfagene og valgfag/programfag som faller innenfor individ og samfunn.

Er det planer om å utvide ressursbanken med flere læringsressurser i fremtiden?

Det er alltid et ønske om å utvide våre ressurser! Vi ser etter kunnskapshull som vi kan fylle, enten det er med nye workshoper eller lignende opplegg. Nå er jo **Human.kind** og **Porno på timeplanen** nye ressurser dette året. Hvis noen er på utkikk etter nye ressurser, kan jeg anbefale å følge med på podcastepisodene som vi lanserer i samarbeid med ECPAT denne høsten.

Hvordan kan frivillige i Lightup bidra til utviklingen og distribusjonen av undervisningsressurser?

De kan bidra med å komme med forslag til nye prosjekter, kunnskapshull vi ser må tettes, men også hva de selv interesserer seg for, og ønsker å vite mer om! Det er også frivillige som enten alene eller med andre besøker skoler og kan holde workshops eller foredrag, og vi setter stor pris på bidraget de frivillige ressursene kommer med! Uten de frivillige kunne ikke Lightup fungert!

Til slutt, hva er ditt håp for hvordan disse ressursene kan påvirke samfunnet og bidra til å oppfylle Lightups visjon?

Lightup sin visjon er en verden uten menneskehandel og seksuell utnyttelse. Mitt håp er at unge og voksne får økt kompetanse om menneskehandel og digital utnyttelse, fordi det er et tema som påvirker så utrolig mange, barn, voksne.. ja verden over. Det kan påvirke en du ikke kjenner, det kan påvirke naboen og det kan påvirke barnet ditt. Hva er det vi konsumerer? Hva er det vi produserer mer av? Hva er det vi etterspør av varer og tjenester? Økt kompetanse gjør at vi sammen kan ta gode valg og sammen forebygge videre menneskehandel og utnyttelse av andre.

Sjekk ut et innblikk i andre ressurser vi har på side 36!

Medienes blikk på menneskehandel

Skrevet av:

Helena Heimstad

Les fullversjonen av denne saken på lightup-movement.no/magasin.

Medienes rolle i saker som omhandler seksuell utnyttelse og menneskehandel, snakker vi ikke nok om. For en stund tilbake, publiserte NRK et innlegg med tittelen "barn selger kroppen sin på nett". Barn selger ikke kroppen sin på nett; voksne forgriper seg på barn på nett. Dette er en viktig tematikk, og desto viktigere er det at store medieaktører som NRK formidler saker slik de faktisk er. Mediene har en enorm dagsordensfunksjon, og saker om utnyttelse og menneskehandel krever kunnskap og formidlingskraft. Mediene kan øke presset på myndighetene og styrke bevisstheten i befolkningen.

Menneskehandel er en alvorlig kriminell handling som forekommer over hele verden, inkludert i Norge. Det er vanskelig å gi nøyaktige tall på utbredelsen av menneskehandel, da det ofte er en skjult kriminalitet. Ifølge FN, er det i dag rundt 50 millioner mennesker som er utsatt for menneskehandel. Dette tilsvarer Norges befolkning 10 (!) ganger, og er dermed en av verdens mest alvorlige kriminaliteter.

Hvordan kan mediene øke bevisstheten og bidra til å styrke rapporteringen, og spre kunnskap om denne alvorlige, men likevel fremmedgjorte tematikken?

Media setter dagsorden

Fremstillingen av menneskehandel i media er varierende. Noen medier fokuserer på de grusomme detaljene, andre dekker historiene på en mer sensibel og respektfull måte med fokus på de utsattes perspektiv og erfaringer. Generelt kan en oversensjonalisert fremstilling av menneskehandel føre til at det blir sett på som et spesifikt og isolert problem. En mer nyansert fremstilling, kan bidra til å øke bevisstheten om de underliggende årsakene og omfanget av menneskehandel, og fremme mer samfunnsdeltagelse i kampen mot denne kriminaliteten. Mediene bør rapportere om menneskehandel på en nøktern måte, uten sensasjonisme eller stigmatisering. Objektivitet er sentralt, og de utsatte har rett til personvern og beskyttelse. Det er viktig å unngå spekulasjoner, og være varsomme med identifiserende bilder eller videoer.

Det siste året har vi sett flere eksempler på hvordan journalister har bidratt til å avdekke problematikk knyttet til menneskehandel. Blant annet i adopsjonsbransjen, som TV2s journalister Kadafi Zaman og Janne Amble i "Norge bak fasaden" rettet søkelys mot. Her ser man hvordan private aktører har utnyttet sårbare barn, for eksempel ved å tilby falske adopsjonsløfter eller ved å selge barn til adoptivforeldre. Menneskehandel, forkledd som adopsjon. I Brennpunkt-dokumentaren "Massasjesalongene", viste NRK i fjor høst hvordan flere massasjesalonger i blant annet Bergen driver med hallikvirksomhet og salg av seksuelle tjenester.

NRK-journalistene avdekket 80 slike salonger og knyttet 300 kvinner til de annonserte tjenestene. Kristine Moskvil Thorsen fra Kirkens Bymisjon i Bergen forklarte at kvinnene er sårbare for utnyttelse og at integrering er en utfordrende prosess. Deres begrensede tilgang til norskundervisning reduserer deres attraktivitet på arbeidsmarkedet og hindrer deltakelse i det norske samfunnet.

NRK har fått kritikk for dårlig anonymisering av kvinnene i dokumentaren. Mediene bør være ekstra forsiktige for å ikke øke sårbarheten til personer som allerede er i vanskelige situasjoner, og dette understreker behovet for å følge gode journalistiske prinsipper når man avdekker slike forhold.

Videre er det flere grunner til at mediene må fortsette å øke bevisstheten:

- Økt bevissthet kan bidra til beskyttelse av de utsatte ved å identifisere mulige ofre og beskytte dem.
- Det kan styrke lovgivningen ved å øke politisk vilje til å bekjempe menneskehandel.
- Bekjempe stigmatisering av de mest sårbare i samfunnet som ofte rammes av menneskehandel.
- Oppfordre til samfunnsdeltakelse ved å engasjere folk i kampen mot denne alvorlige kriminaliteten.

... fra onasinet nalk ... Frykter menneskehandel: - Overgrepsofne transporterer barn ... Politiet: Norsk Artist ikke får barn til å selge narkotika ... Tiltale: Ver...
... jenter til sexsalg via Snapchat ** Politiet: Kvinne drev bordell på massasjesalong i Oslo ** I denne kjelleren bodde kvinnen mens hun jobbet for 200 kr dag...
... handel i fjor: 44 anmeldelser – 43 henleggelse ** Moren som solgte sitt barn ** Politiaksjon mot mistenkte menneskesmuglarar i Berlin ** Tenåring siket f...
... andel ** Norge får kritikk for sin innsats ** Massasjesalongene ** EU: Enige om plan mot menneskehandel ** Norge får kritikk for sin innsats ** Politiet: Ten...
... åring til å prostituere seg ** Norsk mann i 40 årene pågriper på Filippinene ** Finnmariking tiltalt for menneskehandel og overgrep ** 206 asylbarn forsvart...
... 7 ** Politiet: Barn ble tvunget til å stjele av sin egen mor ** - Høy profitt og lave straffer for sex-bakmennene ** Gransker adopsjoner til Norge: - Enda mer alv...
... trodde ** Rottefangeren i Romania ** Barneministeren: - Dette er menneskehandel ** Hevder nettside stengte i 2021 - annonserte for sugardating i høst ** De...
... kriminaliteten vinner - gang på gang ** OL-stjerne avslører: Utsatt for menneskehandel som barn ** Slår alarm om Ukraina: - Stor fare for trafficking og vold

En av de mest alvorlige kriminalitetene i verden, likevel vet vi ikke nok Menneskehandel skjer i hele verden og er en av vår tids største globale utfordringer, med et stadig økende omfang. I situasjoner med krig og konflikt øker sårbarheten til mennesker på flukt, spesielt kvinner og barn. Dette er en av de mest alvorlige og utbredte kriminalitetene i verden, så hvorfor har vi ikke mer kunnskap?

En viktig grunn, kan være at det er en skjult kriminalitet, hvor utsatte ofte er redde for å rapportere om sine erfaringer.

Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel (KOM) utgjør en sentral del av myndighetenes bredere arbeid for å bekjempe menneskehandel. De har ansvar for å koordinere arbeidet mellom ulike myndigheter og organisasjoner som arbeider med å bekjempe menneskehandel. Enheten spiller også en viktig rolle i å øke kompetansen på feltet. Det er imidlertid viktig å merke at Koordineringsenheten ikke har en operativ rolle i enkeltsaker.

I 2020 ble det rapportert at 254 voksne antatte ofre for menneskehandel har mottatt bistand fra bo- og/eller oppfølgings-tiltak. KOM peker på at dette tallet gir en indikasjon på omfanget av tiltak, men ikke en nøyaktig beregning av antall mulige menneskehandels-utsatte, ettersom flere kan ha mottatt flere tilbud om bo- og oppfølging.

Flertallet av disse personene var kvinner, og en majoritet av disse er antatt å være utnyttet i prostitusjon og seksuell utnyttelse.

Vi ser stadig at norske myndigheters innsats ikke er tilstrekkelig. For å i større grad forebygge menneskehandel, er høyere grad av økt bevissthet og opplæring helt essensielt. Vi må forstå kompleksiteten av tematikken, og faktorer som fører til mangel på rapportering:

- Frykt, skam og stigmatisering hindrer rapportering om menneskehandel, begrenser myndigheters og medias tilgang til informasjon om omfanget og fører til manglende oppmerksomhet, spesielt for marginaliserte grupper.
- Forskjellige former for menneskehandel inkluderer tvungen arbeidskraft, prostitusjon, tigging, tvangsekteskap og andre typer utnyttelse. Risikobrancher som jordbruk, bygg og anlegg, bilpleie, rengjøring, restaurant og hotell er spesielt utsatt. Økt kunnskap i disse branchene kan bidra til bedre identifisering og tidligere hjelp til ofre.
- Manglende oppdatering av handlingsplaner og manglende prioritering av menneskehandel i regjeringens politiske plattform skaper utfordringer for bekjempelsen av menneskehandel i Norge. Årlig og prosjektbasert støtte til sivilsamfunnsaktører begrenser muligheten for en langsiktig forebyggende innsats.

Veien videre - Kunnskap og bevissthet

Menneskehandel er drevet av profitt, og de som ofte utnyttes er kvinner og barn med lav sosial status. Forebygging krever bedre rapportering, beskyttelse og forståelse fra media og samfunnet. Stereotype fremstillinger bør unngås. De utsatte historier må formidles empatisk og belyse årsakene til menneskehandel, inkludert økonomiske ulikheter, urbanisering og diskriminering.

Mediene kan bidra med å opplyse publikum om hvordan man kan gjenkjenne og rapportere mistenkelige situasjoner. Det er også viktig å opplyse om hvilke hjelpetiltak som finnes for dem som blir utsatt og å gi informasjon om hvordan man kan bidra til å bekjempe menneskehandel.

Vi må fokusere på å øke kunnskapen, gi utsatte en stemme, belyse faktiske forhold og strukturelle årsaker, opplyse om gjenkjennelse og rapportering, og informere om hjelpetiltak og hvordan man kan bidra til å bekjempe og forebygge menneskehandel.

BREAKING NEWS

LET'S LIGHTUP SKRIVEKONKURRANSE

Vi ønsket ditt perspektiv på
seksuell utnyttelse på nett!

I år har Lightup arrangert en skrivekonkurranse, og vi fikk mange gode bidrag som på ulike måter viste frem et perspektiv på seksuell utnyttelse på nett.

Mange kan oppleve at det er utfordrende å ytre seg om sensitive og kontroversielle temaer knyttet til tematikken menneskehandel og seksuell utnyttelse. Det er viktig at unge opplever at det er rom for å snakke høyt om sensitiv tematikk, som krenkelser mot barn og unge, porno, prostitusjon og sexkjøpsloven uten å bli utsatt for hets i kommentarfeltene. Lightup ønsker å gi unge mennesker en plattform hvor de kan uttrykke tanker og meninger om disse temaene på en trygg og myndiggjørende måte.

Vinnertekstene:

1. Et verktøy til besvær: kunstig intelligens og utviklingen av overgrepsmateriale mot barn, Solomon Hindel Kamara
2. Lucky to be mature, Catalina Isabella Silva Leal
3. Voksensmerter, Erle Widme

Juryens begrunnelse for 1. plassen:

Teksten belyser et utrolig viktig og aktuelt tema: risikoen for misbruk av kunstig intelligens (KI) for å produsere overgrepsmateriale mot barn. Den gir en grundig innføring i hva kunstig intelligens er, hvordan det har utviklet seg, og hvordan det kan bli misbrukt i negative sammenhenger. Særlig vektlegging av deepfakes og hvordan de kan være en trussel i denne konteksten gir leseren innsikt i den aktuelle problemstillingen.

Teksten adresserer ikke bare problemer, den peker også på behovet for reguleringer og tiltak for å motvirke denne skadelige bruken av teknologi. Den inkluderer også relevante eksempler, som Patreon og tilfellet i Sverige, som ytterligere underbygger argumentasjonen. Måten teksten fremhever barnas sårbarhet på og vektlegger behovet for øyeblikkelig handling er engasjerende. Den slår fast at samtidig som KI har potensiale til å forbedre våre liv, kan det også skade de mest sårbare blant oss.

Til slutt legger teksten også vekt på positive bruksområder for KI, og den balanserte presentasjonen av emnet gjør at leseren får en helhetlig forståelse av saken. Teksten klarer å informere, bevisstgjøre og engasjere.

Voksensmerter

Forfatter: Erle Widme

Mitt hår gjør det det vil
Det gjør ikke jeg

Noen har pisket skyene for lenge
Så nå er himmelen skilt

Snart overtar strobelysene og blir de neste timenes
sollys

Det kalde mobillyset er det varmeste jeg har kjent
på to uker

Jeg vandrer gatelangs, æreløs og med ære i
knærne

Like lite vitalitet som onkel Egil med ME

Like lite tilhørighet som Lars, etter at han mistet
Linda i den hvite sykehussengen med lysegrønne
gardiner

Jeg sitter kun på skjeve skygger

Etter at du gjorde meg ryggløs ved hjelp av kun et
tastetrykk

Dagen du fikk meg til å lengte tilbake til
voksensmerter

Fødselsmerke i panna og ruggende på altfor
tålmodige melketenner

Kriblende tær og musefletter som pisker meg lett
i nakken i det jeg løper over gruslagte stier

Blonde bh-en som gjør at jeg kan bli med
Synne S hjem etter skolen på torsdag

En stygg bh til felles

Helt til bestefars karaffel plutselig kan nås
Og voksensmerter blir til voksensmerter

Sittende igjen med et deformert slangeskinn

Det lar seg ikke bytte da våren kommer

Det vil ikke hjelpe å ligge på det glovarme
svaberget og la det ruglete skinnet bli brunt

Jeg får ikke byttet det mer

Uansett hvor mye jeg åler meg frem og tilbake

For skinnet er ikke lenger mitt

Og den stygge blonde bh-en er ikke lenger min

De kriblende tærne er nå følelsesløse

De myke flettene knyter seg hardt rundt nakken

Idet det kalde mobillyset treffer øynene dine på 12-
trikken

Og refleksjonen viser skinnet mitt

Som nå ikke lenger er mitt

Men til allemannseie

Juryes begrunnelse for 3. plassen:

Diktet bruker sterke metaforer for å formidle hvordan teknologi og digitale medier kan føre til utnyttelse. Det skaper en dyp og sårbar følelse av hvordan den digitale verden kan påvirke og kontrollere en persons liv på en ubarmhjertig måte. Diktet belyser også hvor dagligdags og normalisert overgrepene gjøres, gjennom det at det er en hvem-som-helst på 12-trikken, som tar del i et av de såreste øyeblikk for et annet menneske.

You're a ripe among the unripe.
 You're the blue contrasting the grey.
 Your mind is like the oldest of wine,
 and your body ripening, inviting.
 To those with empty glasses at hand and
 sun-dry lips.
 - To lucky young girls and lucky young boys

They tell me: shut your lips, open your legs. Silence your mind,
 close your eyes. Let your hands wander over the cactus bodies,
 those who seek refuge in mature, innocent children like I used
 to be.

There was a time when I wanted to make myself a skeleton and
 let fruits of silence grow in the places where those men
 punched my body over and over.

I wanted to make myself thin like paper, so I could finally be
 drawn into something else. Something else than a toy for the
 groomers and a number for the graphs.

I wanted to make myself become an empty canvas - waiting to
 become art through someone else. Because I learned my body
 was an unscrambled wall of rocks which wasn't mine to build or
 finish. I also grew up in a virtual world and from a young age I
 learned my body was a vehicle of desire.

I was bread for the hungry with a promise of silence for my
 "friends." You know, those friends who joke with you, those who
 ask how your day was, just to later ask you to improve theirs.
 Yes, those who give you sweet nicknames and who guards and
 creates your secrets. Mhm, those friends who care about your
 days when mummy and daddy don't, and those who you meet
 in the open sea of chat forums, who listen to you. Those with the
 power to give you a voice and a brand-new identity, just to take
 it all away again.

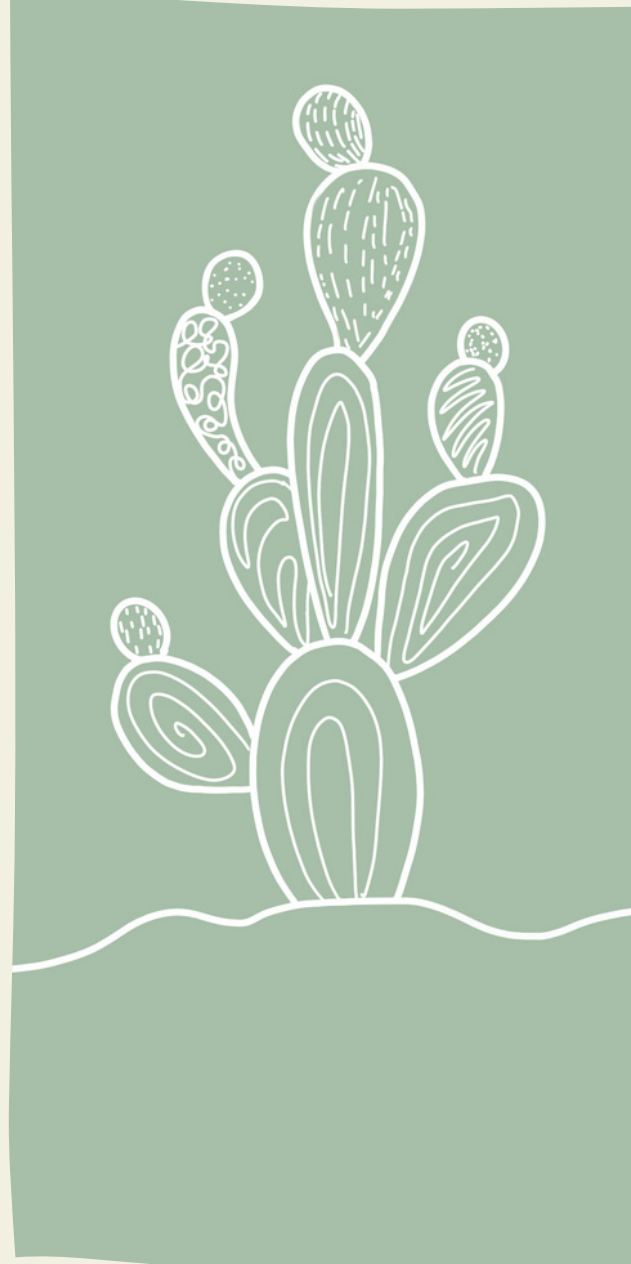
You know, girls like me, they aren't born with hope and
 achievements plastered to the bone. My mind was a whirlwind
 of confusion, hope and a desire to be desired. My body was like
 a cactus, protected and untouchable. Until they touched my
 mind and rewired it entirely. They peeled off all my layers just to
 find a rose. They taught me how to mend myself into a woman.

She took a deep breath and shared her confessions with the
 world. "Ping!" said her phone an hour later.

He shakingly sent his own confession: I feel you; I see you; I think
 like you. With them, I was free. I had a fixed personality, care
 and affection, a home, a purpose, and a friend. My friend. They
 saw potential in me that nobody else ever discovered. I saw in
 them a friend, a guide and everything I've dreamed of. I was the
 keeper of secrets, and they; the creators of them.

"Lucky to

Forfatter: Catalina Isabella Silva Leal

Illustrasjon: Marie Cathrine Løver Thu

be mature"

Each word cut into her chest while comforting her feeling of loneliness. She eagerly typed back: They used to tell me that I was so mature, so different from the rest. I wondered how I got so lucky, to be friends with the best. I sent them pictures and they told me that boys my age were blind. I asked for their sweet words, and they were incredibly kind. Until I got more carefree, and they turned my world upside down.

He sniffed through the quick keyboard clicks and managed to get out.

It always got worse... Like a never-ending curse. After a while, I grew exhausted from trying to scratch myself free from the favors and threats, the spam requests, and the constantly growing demand. I was tired of being a child from a dysfunctional family, growing more lost with time and growing more problematic in the real world. I grew tired of being a full, then empty, then full, then empty and then an emptier glass. Their words grew more and more acidic for each day, making my body feel nothing but sour and bitter like a lemon.

She curled her lips in a sad smile: I also grew tired of trying to erase those moments, moments engraved in my skin. I carried their affection and blackmail day after day, waiting for their power-hungry demands to stop spreading through my body. It was in times like these, my mind ran on addictive fear or naivety instead of blood and I forgot I was still human.
I forgot I was a young girl.

He responded quickly before heading out: And I forgot I was still just a boy.

As much as the fear consumed him, he had to know. He had to find out who had been there behind the screen all this time. It was a cold afternoon, like yesterday, the day before and last week. It wasn't tempting to leave the comfort of his home, but he knew he would be back.

I am just going to visit a friend, mum. Talk to you later!

13-year-old Olivia missing
14-year-old Breck murdered
15-year-old Sophia gone
18-year-old Alicia found

Juryens begrunnelse for 2.plassen:

Skildringene i teksten fremhever viktige perspektiver og sårbarhetsfaktorer knyttet til utnyttelse. Den fremhever farene ved grooming, og hvordan unge kan bli lokket inn i utnyttelse gjennom blant annet løfter om tilhørighet, anerkjennelse og følelsen av å bli sett. Teksten bringer også inn perspektiver som viser at barn og unge i ulike aldre og kjønn kan være sårbare for utnyttelse. Bidraget er skrevet på en nær og sår måte, og utvekslingen mellom karakterene i teksten bidrar med å gi leseren et vondt, men viktig, innblikk i følelsene deres.

ET VERKTØY TIL BESVÆR: KUNSTIG INTELLIGENS OG UTVIKLINGEN AV OVERGREPSMATERIALE MOT BARN

Kunstig intelligens refereres ofte til som datamaskiners evne til å utføre oppgaver som vanligvis krever menneskelig intelligens, som læring, problemløsning og beslutningstaking. Dette er hva som anses å være den primære oppgaven til KI, men er KI en trussel mot barn når det kommer til å utvikle overgrepsmateriale?

FORFATTER: SOLOMON HINDEL KAMARA
FOTO: KUNSTIG INTELLIGENS

Kort om kunstig intelligens (KI)

Konseptet med kunstig intelligens har røtter tilbake til begynnelsen av 1950-årene. Riktignok var det ikke før 1980- og 90-tallet at utviklingen av kunstig intelligens tok fart. Trolig skyldtes dette at tilgang til maskinlæring begynte å ta form. Teknologiske fremskritt, økt tilgjengelighet av data og mer avanserte algoritmer førte til en stor vekst av kunstig intelligens slik vi kjenner den i dag.

KI kan anvendes på flere områder

Kunstig intelligens kan benyttes på svært mange områder. Ved å benytte KI til videoredigering, kan det produseres deepfakes. Deepfakes er en funksjon som gjør at KI kan manipulere videoer ved å erstatte ansikter eller stemmer i eksisterende videoer med andre ansikter eller stemmer. Noe som kan skape overbevisende forfalsket innhold.

Krigen mellom Russland og Ukraina har gitt oss mulighet til å se hvordan

deep fakes kan anvendes for å skape falsk informasjon, og dermed anvendes til negative formål. Deepfakes kan også misbrukes til å lage falske videoer av eksempelvis barn som utnyttes.

Dette kan videre brukes som et middel for utpressing av barn i sårbare situasjoner. Slike bilder viser seg å bli utnyttet av voksne, som ser muligheter for å bruke denne nye teknologien til å lag overgrepsmateriale. I følge Medietilsynet utnyttes kunstig intelligens av deepfakes for å lage videoer og lydinnhold, som ikke er så lett å avsløre som falskt. Dette kan føre til desinformasjon og utfordringer med personvern. Det er derfor viktig å utvikle mottiltak for å bekjempe denne trusselen fra deepfakes.

Ettersom overgrepsmateriale med barn produsert med hjelp fra KI i stor grad kan forveksles med overgrepsmateriale der virkelige barn er involvert, fører dette til utfordringer

med å kunne gjenkjenne om overgrepsmaterialet er ekte eller falskt. Deepfake er en applikasjon til kunstig intelligens som spesifikt fokuserer på å generere falske medieelementer, som kan være bakgrunner, logoer og eventuelt motiver på klær. Deepfake er en type anvendelse innen KI, men anvendes ikke med samme formål som kunstig intelligens i seg selv. Deepfakes har sitt formål med å plassere ansikt på andre kropp, gjerne i filmproduksjon, men det brukes også på samme måte for å skape falskt innhold og desinformasjon for å lure folk. Deepfake kan oppdages ved mimikk, lyd, skarpe bilder og blinking med øynene som oppstår mindre enn hos ekte mennesker.

Aktører som jobber mot seksuell utnyttelse av barn i Sverige, påpekte nylig i en kronikk, publisert av svenske Aftonbladet, at det ikke er så mange som frykter misbruket av generativ kunstig intelligens (GKI), fordi bildene som genereres ikke nødvendigvis er

FOTO: Bildene i denne teksten er ikke ekte, og det er heller ikke menneskene på bildene. Det er KI-genererte bilder, laget ut fra en ledetekst gitt til programmet: "person på skjerm streaming"

virkelige. I de situasjonene der det er snakk om deepfake overgrepsmateriale, benyttes eksisterende overgrepsmateriale av ekte barn til å generere nytt overgrepsmateriale. Det er urovekkende om innhold generert med bruk av deepfake-teknologi ikke oppfattes som virkelig. Det er ekte kropp og ekte ansikter som benyttes for å generere nytt innhold.

Patreon er en innholdsnettside hvor noen av brukerne utnytter KI og er med på å spre innhold med overgrepsmateriale av barn. Denne nettsiden hevder å ha totalt rundt 250 000 brukere, der prisen for å kunne se og dele innhold kun koster så lite som rundt 40 kroner etter dagens valutakurs. Dette vil si at ett generert overgrepsbilde potensielt kan deles over hele verden og bildene kan være lett tilgjengelig på internett. Det å misbruke barn på denne måten omtales av psykologspesialist Svein Øverland som grenseløs kriminalitet. De faktiske ofrene er vanskelig å identifisere og spore opp.

Når innhold deles på nettet kan det spres over landegrenser i rekordfart, og det er ikke mulig å kontrollere hvem som får tilgang og hvem som deler overgrepsmaterialet videre. Det er manglende regelverk for kunstig intelligens. I en artikkel fra NRK kommer det frem at Kripos forespeiler at denne negative trenden med at kunstig intelligens benyttes til å generere overgrepsmateriale, vil øke i takt med KI sin utvikling. Hvordan stiller Norge seg til dette? Jobbes det med konkrete tiltak som kan hindre at bilder med seksualisert innhold blir delt videre?

De faktiske ofrene er vanskelig å identifisere og spore opp.

Kripos har utarbeidet en rapport om hva kunstig intelligens er, dens formål, anvendelse og hvordan trusselbildet kan være rettet mot barn.

I denne rapporten påpekes det at generativ kunstig intelligens (GKI) er en funksjon som kan utnyttes av kriminelle, blant annet mot barn, enten det gjelder mobbing, utpressing eller andre kriminelle handlinger som faller innenfor seksuell karakter og utnyttelse. Innenfor en rekke kriminelle nettverk rekrutteres det folk digitalt gjennom chatboter. Dette er da med på å skape store utfordringer som utgjør en "en ny cyberkriminalitet".

Vi burde være mer kritiske til kunstig intelligens

Bekymringen Kripos deler om KI og dens muligheter for å bli misbrukt, er en tydelig oppfordring om at det snarest burde komme en rekke tiltak som kan kontrollere og regulere bruken vår av KI. For dersom det er slik at den generelle oppfatningen i befolkningen utvikler seg til en holdning om at de generative seksualiserende bilder av barn ikke er ekte, peker det på en farlig trend som krever tiltak. Bildene kan være manipulerte og generert frem av forskjellige bilder og data som er nødvendig for å skape et fantasifulle bilde, der overgrepene mot barn begynner å skje. Derfor er det stort behov for at utviklingen av kunstig intelligens reguleres, spesielt KI som innebærer overgrep mot barn.

Det er viktig å påpeke at kunstig intelligens også kan benyttes til positive formål. Ny teknologi kan bidra med å løse problemer og utfordringer, og kan forenkle menneskers arbeidshverdag og hverdagsliv på flere ulike måter. Oversettelsesverktøyet Google translate benytter eksempelvis KI for å oversette tekst, tale, nettsider og bilder. I løpet av 2023 har vi også blitt introdusert for Chat GPT som er et tekstgenereringsverktøy. Ved bruk av KI kan Chat GPT blant annet benyttes til å generere tekster og forbedre tekster, som jobbsøknader og CV. Chat GPT kan også benyttes for å oppsummere informasjon og til å få hjelp til å forstå tekst, for å nevne noe.

Det er mye som skjer når det gjelder utvikling av kunstig intelligens, og det kan være utfordrende å følge med på hvordan teknologien utvikler seg. Elon Musk var tidlig ute og kritiserte KI. Han påpekte at Tek-giganter som tar i bruk KI burde reguleres, inkludert hans eget selskap Tesla. Hans påstand kommer av det han så som en trussel for samfunnet dersom KI-teknologi brukes uten rammer og retningslinjer, og han påpekte at det kan resultere i at vi rett og slett mister kontrollen over utviklingen av kunstig intelligens.

Barn er en utsatt gruppe som kan bli manipulert og misbrukt ved hjelp av kunstig intelligens. Utvikling av overgrepsmateriale av barn ved bruk av KI fører til store utfordringer for politiet med å identifisere barn som blir seksuelt utnyttet og misbrukt.

Politiet rapporterer om at de bruker svært mye tid på å identifisere hvilket overgrepsmateriale som er generert av KI, og hvilket overgrepsmateriale som ikke er det. Konsekvensene av dette er fatale. Barna det gjelder vil fortsatt bli utnyttet og misbrukt, overgrepssituasjoner blir ikke avdekket og mange får ikke den hjelpen de trenger. Vi jobber ikke kun mot denne utviklingen, vi jobber også mot tiden. KI utvikler seg i rekordfart. Nylig har regjeringen kunngjort at de setter av en milliard norske kroner til forskning av KI og digital teknologi i løpet av de neste fem årene. Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl mener at strenge reguleringer av kunstig intelligens er nødvendig. Mehl har også uttalt at Norge er i samtaler med Europarådet om et rammeverk for KI i EU. Dette er et stort skritt i riktig retning i kampen mot misbruk av KI-teknologien.

Det er helt nødvendig med reguleringer som vil være til hjelp for barn som blir utsatt for seksuelle overgrep ved hjelp av kunstig intelligens. **Og det er helt nødvendig at vi starter nå!**

usynlig

Det er ingen som hjelper
deg nå
Det er ingen som ser deg
De ser bare hva du gjorde
Hva du ikke gjorde
Hva du burde tenkt på
Hvordan du ikke tenkte
Lenger enn dette
Hvordan du kunne være så
Dum

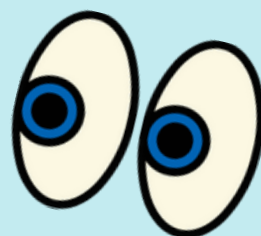
Du er alene
Med skammen
Skyldfølelsen
Frykten

Du er alene i
At dette ikke er din skyld
Alene i at dette
Kunne du ikke unngått

Men jeg ser deg
Du er ikke lenger alene
Skammen er ikke din å
bære
Skylden må legges
Der den hører hjemme
Hos den som utførte
Disse grusomme
Handlingene

Du er nå
Omringet av omsorg
Mennesker som ser deg
Skammen er lagt bort
Skylden er lagt
Der den hører hjemme
Du er nå
Trygg med heilagjengen
Som ser deg

p*rnopr*at.no

lightup norway

Porno er overalt. Enten vi ser på porno eller ikke, så er realiteten at porno er tilgjengelig med to tastetrykk. Vi kan ha ulike erfaringer med porno. Uavhengig av hvordan du forholder deg til porno, så fortjener du å kjenne til de problematiske og kritiske sidene ved pornobruk og pornoindustrien.

Det er få som snakker om porno i samfunnet vårt, og det vil vi i Lightup gjøre noe med! Derfor finnes denne nettsiden. Det er på tide med pornopr*at!

EN SIDE AV

STØTTET AV

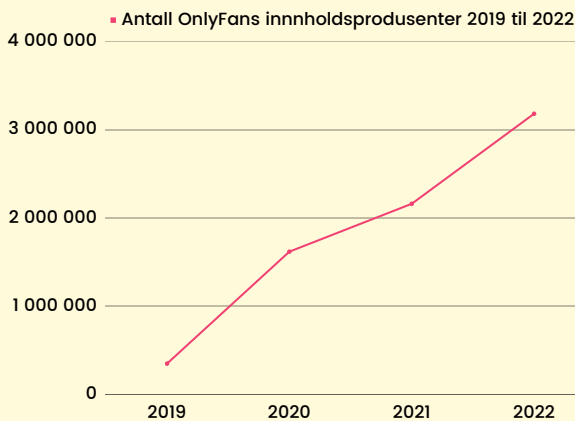
Bufdir

OnlyFans:

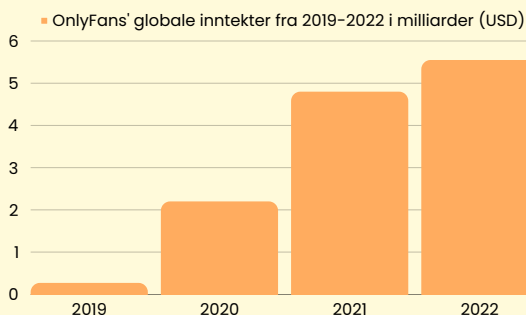
Seksuell utnyttelse forkledd som seksuell frigjøring?

OnlyFans tar seg ikke et stort bry med å oppdage og fjerne seksuelt innhold med barn. Les mer om plattformen her:

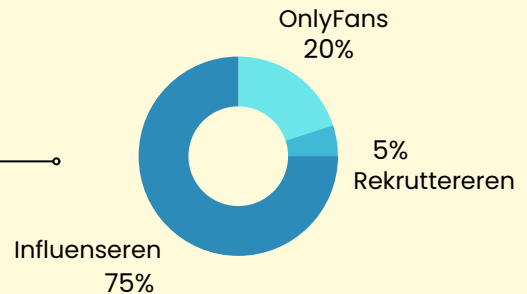
I Norge har 1,5% av barn i alderen 13-18 år fått betalt for å sende nakenbilde-selfier, og Kripos varslers at dette vil øke i omfang. Det er ingen grunn til å tro at problemet ikke har bredt seg til OnlyFans.

I 2021 avslørte BBC en sterkt bekymringsverdig (og manglende) håndtering av overgrepsmateriale som involverer barn. OnlyFans har en høy toleranse for materiale som seksualiserer barn, og BBC pekte på at brukere kan komme unna med flere varsler før det snakk om at en brukerkonto som formidler ulovlig innhold stenges.

Så mye får influenseren av det som blir betalt inn

Den kontroversielle influenseren Andrew Tate er siktet for menneskehandel og voldtekt etter å ha utnyttet kvinner gjennom OnlyFans.

OnlyFans bidrar til seksuell utnyttelse av barn, ved at overgripere gis mulighet til å utnytte barn og tjene penger på innhold som fremstiller barn seksuelt gjennom plattformen.

Den ukrainsk-amerikanske mannlige eieren av OnlyFans, Leonid Radvisnky, er plattformens eneste aksjonær. I 2022 utbetalte han seg selv 3,77 milliarder kroner, altså en daglig utbetaling på over 10 millioner kroner. Til sammenlikning antas gjennomsnitts-årslønnen for innholdsprodusenter å ligge på 24 000 kr.

Influensere som er innholdsskapere i OnlyFans markedsfører seg i sosiale medier som TikTok og Instagram, altså på plattformer der barn er. Dette kan lokke barn til å selv opprette profil og laste opp eget innhold.

Det er grunn til bekymring for hva spredning av overgrepsmateriale gjør med barn og unge som opplever å bli utsatt for dette. Spredning av slikt innhold er en irreversibel handling. Angst etter overgrepene, retraumatisering fordi overgrep ble filmet og lever videre rundt omkring på nettet og frykt for at dette skal oppdages. Alt dette skaper et sterkt press på barn og unges mentale helse, og kan følge utsatte personer langt inn i voksen alder. Når et bilde eller en video er solgt via OnlyFans, mister innholdsskapere kontrollen over hvordan brukere distribuerer dette videre.

Plattformer som tjener penger på seksuelt innhold, har et spesielt stort ansvar for å beskytte barn. Å ha retningslinjer for brukerne er ikke nok, de burde aktivt forebygge og stoppe den seksuelle utnyttelsen av barn som finner sted.

Dersom barn skal beskyttes fra seksuell utnyttelse på nett, trenger vi lovverket på barns side. Norge bør ta grep for å vedta et lovverk som kan være tydelig på hvilket ansvar teknologi-aktørene må ta for å forebygge, oppdage og hindre spredning av overgrepsmateriale.

I samtale med:

SAGA BRODERSEN

«Kjemper for en
fremtid uten utnyttelse»

Skrevet av: Marie Cathrine Løver Thu
Foto: Privat, Saga Brodersen

I møte med Saga Brodersen finner man en inspirerende fortelling om mot og medfølelse. Hennes lidenskap for å kjempe mot seksuell utnyttelse og menneskehandel har gjort henne til en talsperson for de mest sårbare. I denne portrettartikkelen får vi høre om hennes sterke engasjement for å gi stemme til dem som ikke har en.

Vi møter Saga digitalt, som mange gjør for tiden, og etter et raskt skifte av miljø, da vi avbrøt Saga på tur med hunden, sitter vi klare skjerm mot skjerm i våre respektive byer Oslo og Stockholm. Og vi starter med å stille million-spørsmålet: Hvem er Saga Brodersen?

Et stort spørsmål å svare på, men en god inngang til å høre mer om Saga sitt engasjement. «Jeg heter Saga Brodersen. Jeg 24 år gammel, født og oppvokst i Stockholm.» Saga er en ung og engasjert stemme i kampen mot seksuell utnyttelse av barn og menneskehandel. Og hennes lidenskap for å beskytte sårbare og bekjempe seksuell utnyttelse både utenfor og på nettet er tydelig i hvert ord hun sier. Hun studerer for tiden juss ved Uppsala universitet, og jobber som formidler og sakyndig i ChildX. Når vi spør Saga om hun kan dele sin hjertesak, hva hun brenner for, er det tydelig hva hun vil se i framtiden: «Å kjempe for en verden der verken barns eller kvinners kropp kan selges eller kjøpes.»

Saga har siden tenårene vært aktiv i ideelle organisasjoner, hun er en tydelig samfunns-aktivist og snakker svært engasjert om det hun har vært med i. Et eksempel er hennes engasjement i Inte Din Hora; et nettverk for overlevende som har som har erfart kommersiell seksuell utnyttelse.

«Jeg er selv en overlevende fra kommersiell seksuell utnyttelse og seksuelle overgrep som barn, og jeg vil fortsette å kjempe for barns rettigheter og kvinners rettigheter resten av livet.»

Lett å identifisere seg kun som overlever

Utenfor sitt engasjement i aktivismen, vet Saga viktigheten av balanse i livet. Hun har en lidenskap for dans som hun deler på Instagram, og hun bruker det som en måte å uttrykke seg og finne ro. «Jeg prøver også at ikke hele livet mitt skal handle om denne kampsaken, så for meg er det viktig å også gjøre andre ting» sier hun.

«Jeg oppmuntrer også våre medlemmer i nettverket til å ha andre aktiviteter og hobbyer utenfor engasjementet sitt i Inte Din Hora, ettersom det er lett å kun identifisere seg med sin tidligere sårbarhet og disse problemstillingene. Selv har jeg en hund, og jeg prøver å være med venner så mye som mulig. Jeg har også danset mye gjennom livet, så det er også noe jeg ønsker å prioritere tid til.»

«Jeg tror man kan forebygge mye om man bare begynner å prate om disse temaene i tide, og våger å ta den samtalen.»

En stemme i politikken

Å være en ung stemme kan i visse situasjoner virke skummelt for mange, og Saga er i mange situasjoner en ung viktig stemme i store saker. Saga nevner at fra et sikkerhetsperspektiv så er det ikke alle overlevende som kan ytre seg i offentligheten, så hun ønsker å bruke sin stemme for de som ikke kan. Og det gjør hun! Hun har vært i sentrum for oppmerksomhet og nylig deltatt i Europaparlamentet for å bidra til kampen mot seksuell vold mot kvinner. En type arbeid som begeistrer og engasjerer.

Saga legger vekt på viktigheten av å involvere personer med erfaring fra utnyttelse i utformingen av tiltak. Hun mener at det er nødvendig å ha deres stemmer med sentralt i beslutningsprosessen, da de kan gi direkte innsikt og erfaring som andre ikke kan. Hun nevner også viktigheten av å forstå at det er mangel på ressurser i politiet, at flere ressurser trengs for å identifisere og hjelpe utsatte barn online, og at det er viktig å ha åpen dialog med barn om deres aktiviteter på nett.

Når vi stiller spørsmål om hun vil legge til noe om seksuell utnyttelse på internett, er Saga veldig klar på at det vi ser med den digitale utviklingen er en skremmende rask prosess. «Den prostitusjonen og seksuelle utnyttelse som tidligere var å finne på gaten, har forflyttet seg til digitale plattformer. Digitaliseringen har gjort det lettere for misbrukere å kontakte barn og unge.» Hun trekker inn en økt statistikk på antall utsatte og legger til i klartekst at uansett om det skjer fysisk eller på nett, så er prostitusjon aldri et valg, men et resultat av en lang og smertefull prosess.

«De fleste mennesker som dras inn i prostitusjon har opplevd grusomme overgrep eller andre traumatiske hendelser som har gjort dem sårbare. Det er ikke et valg som gjøres frivillig.»

I EU jobbes det med en regulering som spesielt skal beskytte barn mot seksuelle overgrep på nett, og motstanden mot lovforslaget handler om frykt for overvåkning. Saga legger klart frem at lovforslaget absolutt ikke handler om å overvåke eller kontrollere befolkningen, men at det handler om å kunne avsløre overgrep mot barn på nettet, og utvikle verktøy for å avdekke overgrep. Det er et veldig viktig forebyggende skritt, for uten en lovgivning som dette har vi i EU egentlig ikke noe som kan hjelpe oss med å redde utsatte barn på nett.

Oppfordring til ungdommen

Til slutt oppfordrer Saga ungdom og ungdomsorganisasjoner til å ta initiativ og bli involvert i kampen mot seksuell utnyttelse. Hun tror at unge mennesker har unik innsikt i dagens digitale verden, og deres perspektiv er uvurderlig i utformingen av effektive tiltak. Hun oppfordrer unge til å ta plass og påvirke beslutningstakere, da deres erfaring og kunnskap kan føre til reelle endringer.

Saga Brodersen er en inspirerende og dedikert talsperson som har viet sitt liv til å kjempe for de mest sårbare i samfunnet. Hun er et lysende eksempel på hvordan personlig erfaring kan drive engasjement og skape en positiv innvirkning på verden. Hennes arbeid i ChildX og Inte min Hora gir håp til de som trenger det mest, og hennes stemme vil fortsette å kjempe for en verden uten seksuell utnyttelse.

Inspirasjonskilder

Saga er en tydelig og inspirerende stemme på feltet. Men er det noen inspirerende personer hun ser opp til i sitt arbeid?

«Jeg ser opp til mine egne kolleger og venner. Alle på ChildX som jeg jobber med. Jeg er også veldig inspirert av mange EU-politikere som jobber på feltet, som for eksempel Evin Incir. Andre overlevende, som

Malaika Oringo, grunnlegger og daglig leder av organisasjonen Footprint to Freedom, ser jeg også opp til. Jeg må også nevne at jeg ser opp til mange feminister i Sverige. Olga Persson og Zandra Kanakariss er to kvinner som har inspirert meg mye.»

EXPOSED

Skremmende trend blant barn og unge: Deler seksualiserte bilder og videoer av jevnaldrende på lukkede kontoer på sosiale medier.

Over heile landet har politiet oppdaga ei type gruppe på sosiale medium der barn og unge deler seksualiserte bilder eller videoar av jamnaldrende. I disse "exposed-kontoane" blir barn og unge, noen helt ned i 11-årsalderen, offer for deling av seksuelle videoar og bilete på lukka kontoar på Snapchat, Instagram eller TikTok. Det viser seg at det ofte er born og unge sjølv som driv disse gruppene og at det meste av innhaldet som deles er innsendt av kontoens følgare.

Nakenbilete eller annet seksuelt innhold som opphavleg er sendt til vener hamner på totalt avvege dersom dei spres vidare til ein exposed-konto. Kontoane kan ha mange hundre følgarar.

Administratorane for desse kontoane ber om betaling for å følgje, noko politiførstebetjenten i Sør-Vest politidistrikt trur bidrar til at kontoane veks. Nokre grupper har ulike krav for å bli medlem: nokre krev at du må sjølv dela seksuelt innhold, at du dele exposed-kontoane på di eiga profil for å gi dei auka merksemd eller at du brukar snapkontoen din aktivt for å få innpass.

Politiet avslørar

Kripos melder at ei større mengd materiale har blitt grovare over tid. Ifølgje politiet har gruppene som mål å avsløre personar. Å dele overgrepsmateriale er forbode, og kan gje inntil tre år i fengsel om du er over 15 år (over kriminell lågalder), medan deling av valdsvideoar i grove tilfelle kan gje to års fengsel om du er over kriminell lågalder. Politiet får tips frå både føresette og born om videoar som har blitt delt på nettet som dei vil ha fjerna, men politiet seier at dette er ei umogleg oppgåva.

**SKREVVET AV: JUDITH ÅSHILD LØVGREN AUESTAD
BILDE: TIM SAVAGE FRA PEXELS**

Jostein Dammyr i politiet er bekymra for korleis unge blir traumatisert av å sjå desse videoane. Seksjonsleiar ved Nasjonalt cyberkriminalitetssenter, Lise Matheson, seier at politiet ser at dei som blir utsett for valds- eller overgrepssending kan bli mobba, miste vener, få lågt sjølvbilet, utvikle rusproblem og kan, i dei verste tilfella, forsøka å ta sitt eige liv. Roald André Møskeland, politi-førstebetjent i Sør-Vest politidistrikt, meiner mange er med på å bygge opp kontoane sine ved at følgjarane må betale for å sjå videoane og bileta. Snapchat steng ned kontoar når dei blir rapportert, men ifølgje Møskeland blir det som regel laga ein ny konto rett etterpå. Difor treng politiet hjelp til å rapportere desse kontoane.

Bekymring for offera si psykiske helse

Konsekvensane for unge som er offer for exposed-kontoar kan vera store. Sterke psykiske reaksjonar ved å miste kontroll på livet sitt når slike bilete er på avvege er vanleg, ein kan utvikle lågt sjølvbilet som i nokre tilfelle kan føre til sjølv mordstankar. Omfanget er stort og politiet treng hjelp til å avsløra og slette kontoane som blir oppretta. Barn skal kunne bruke sosiale medium utan å vere bekymra for om det blir sendt rundt nakenbilete av dei. I Lightup fryktar me at spreiring av nakenbilete og videoar kan resultere i at born og unge byrjar å selje eigenprodusert seksualisert innhald eller blir utnytta av andre til å selje det. Kunnskap om exposed-kontoar trengst å styrkast i befolkninga, inkludert ulovleg bildedeling og korleis born og unge si sjølvkjensle blir påverka av det. Denne praten må foreldre ta med barna sine. Auka kunnskap om dette er utgangspunktet og første steg for å kunne førebygge at fleire blir utnytta via exposed-kontoane.

«Barn skal kunne bruke sosiale medium utan å vere bekymra for om det blir sendt rundt nakenbilete av dei.»

Den viktige pornopraten

Skrevet av: Melissa Mjåtveit

Jeanette Kalmar Frøvik var med å starte Lightup Norway for ti år siden. Ragnhild Lindahl Torstensen er daglig leder i Lightup og har vært med å bygge opp organisasjonen siden 2016. Sammen har de skrevet boken "Pornopratt". Boken gir foreldre innblikk i hvordan de kan ta pornopraten med sine barn, og den belyser pornoens mange skyggesider knyttet til avhengighet, utnyttelse, menneskehandel og rasisme. Boken tar også opp manglende seksualitetsundervisning i skolen for å nevne noe. Vi har tatt en prat med forfatterne for å lære mer om den viktige pornopraten.

Hvorfor opplevde dere at det var nødvendig å skrive denne boken?

Gjennom årene i Lightup har vi erfart at pornotemaet er et viktig tema å ta tak i for å redusere den seksuelle utnyttelsen av spesielt barn og unge. Det er også et tema som barn og unge i Norge er veldig opptatt av, men som det er altfor lite fokus på, forteller Jeanette.

Ragnhild fortsetter: Vi ble også overrasket over at det ikke fantes bøker om denne viktige tematikken, og det ble en motivasjon, fordi vi så at det var et tomrom å fylle.

Hva er deres visjon for Pornopratt-boken?

Vi hadde et ønske om å skrive en håndbok for voksne som kanskje er klar over at porno er noe vi må snakke om og at porno er så lett tilgjengelig for barn og unge i dag, men som ikke helt vet hvordan de skal gyve løs på en slik samtale. Visjonen er at boka skal bygge bro mellom barn og unges virkelighet der mange eksponeres for pornografi fra tidlig alder, og voksnes refleksjoner rundt grensesetting og sunn seksualitet, sier Ragnhild.

Hvorfor er dere blitt engasjert i pornopraten?

Det er flere ting som har vært medvirkende, men vi vil gjerne trekke frem møtene våre med barn og unge gjennom arbeidet i Lightup. Det å snakke med ungdommer om hvordan det er å vokse opp i en tid hvor grov voldsporno er tilgjengelig med få

tasteklikk på nett. Det å erfare at mange sier at de aldri før har snakket med noen voksne, hverken foreldre eller lærere om temaet.

Opplevelsen har vært at vi har vært i en unik posisjon til å formidle de erfaringene vi har hatt i møte med ungdom videre. Det viktigste av alt er at vi har fått løftet frem unges stemmer i boken, forteller Ragnhild.

Hva er deres erfaringer med å snakke med barn og ungdom om porno og pornobruk?

Vi har hatt positive erfaringer med å snakke med ungdommer når vi har holdt foredrag.

Vi har blitt positivt overrasket over hvor lett det er å snakke om porno. Jeg tror mange voksne kan tenke at det er et tabubelagt emne, og det er det jo også, spesielt blant voksne. Man tør rett å slett ikke å snakke om det. Men fordi vi har så mange positive opplevelser om å snakke om porno, tror jeg terskelen for å skrive boken ble lavere. Fordi vi har erfart hvor viktig det er å snakke om, og hvor stort behovet er for å ha slike samtaler, sier Jeanette.

Jeanette Kalmar Frøvik
og Ragnhild Lindahl Torstensen

Porno- prat

du den

Pornopratt er et helt konkret produkt som synliggjør den kompetansen som er i Lightup på dette temaet!

Hvor tidlig bør man ta pornopratten med barn og unge?

Fra den **alderen barn har tilgang til en digital enhet med internett**, og enkle skriveferdigheter, må man vite om at det er en risiko for at de kan komme inn på pornosider som viser grov voldsporno. I boken har vi samtaleråd for hvordan man kan ta pornopratten med barn fra 6-årsalderen. Da snakker vi selvsagt om en alderstilpasset prat, som passer til barnets alder og modenhet.

Vi har erfart at mange ungdommer allerede fra 8. trinn kan være svært bevandret med porno, gjennom at de "namedropper" pornoskuespillere og kjenner til de store pornosidene. Vi har også observert at unge har et rikt språk for å snakke om porno seg imellom. Og dette har gjort at vi har stilt oss spørsmålet om hvor tidlig bør man begynne å ta pornopratten. Om man kommer som en erfaren pornobruker inn på ungdomsskolen, sier dette noe om at det er viktig å starte samtalen om porno tidlig, forteller Ragnhild.

Har dere fått noen tilbakemeldinger fra lærere eller foresatte som har lest boken og tatt pratten?

Ja, det har vi! Det er veldig gøy og inspirerende at mange har kommet med positive tilbakemeldinger og opplever at det har vært en øyeåpner og at boken er et verktøy som de kan bruke i møte med barna sine og elever, sier Jeanette.

Det har også vært veldig hyggelig å få flere forespørsler fra ulike aktører som jobber med barn og unge og at vi er blitt invitert til flere sammenhenger. Det er det som er fint med en slik bok, at det blir et synlig produkt som synliggjør den kompetansen som er i Lightup på dette temaet, forteller Ragnhild.

I boken kritiseres Norges arbeid med å skjerme barn fra skadelig medieinnhold. Dere etterspør konkrete tiltak i dette arbeidet. Blant annet foreslår dere nasjonalt pornofilter, kan dere fortelle om dette?

Jeanette forteller: Det er viktig å innføre pornofilter, for å få til en nasjonal skjerming i møte med barn og unge, slik som i Tyskland og Frankrike. I disse landene er det innført aldersverifikasjonskrav slik at unge under 18 år hindres tilgang til pornosider uten BankID. Det er vedtatt i lovverket. Det er ikke sikkert alle pornosider følger dette regelverket, men da kan man straffeforfølge dette. Jeg vet ikke hvordan dette lovverket håndheves i praksis, men et slikt type lovverk setter et eksempel, og er holdningsendrende og kan bidra til å skjerme barn og unge fra pornosider som inneholder voldelig seksualitet.

Ragnhild fortsetter: Europarådet har kommet med en enstemmig resolusjon som bekrefter at barn i Europa skal beskyttes fra eksponering for pornografi. Det er noe vi i Norge bør jobbe for. Det handler om at det er et filter på nettverk og enheter som f.eks. skolars iPader, noe som er nasjonalt. Og ikke minst handler det om hvilket signal man gir: Selvfølgelig er ikke skolen en arena hvor barn og unge skal eksponeres for pornografi. Det er på overtid å få på plass en slik type løsning. Et filter vil ikke gjøre at barn aldri kommer over pornosider, men det vil spesielt beskytte de yngste barna. I dag har vi f.eks. aldersgrenser på kinofilmer, kjøp av alkohol og tobakk. Det er noe med hvordan man innretter seg som samfunn og hvilke signaler man sender ut som handler om å beskytte barn.

Om man vil vite mer om pornoprattprosjektet, eller vil lære mer om hvordan porno kan påvirke ungdom og verden rundt oss, hvor anbefaler dere unge å henvende seg?

Ta kontakt med Lightup på Instagram, og send oss gjerne en DM, sier Ragnhild og fortsetter: Og sjekk ut Pornopratt.no, som vi relanserte tidligere i år! Inne på Pornopratt.no finnes det også en side som heter "Sliter du med porno?" hvor man kan få tips til hvem man kan henvende seg til om man synes noe med dette temaet er vanskelig og trenger å snakke med en trygg voksenperson. "Pornopratt"-boken er også tilgjengelig på biblioteker rundt om i landet. Om det er noen som ønsker at Lightup skal holde foredrag eller ønsker ressursmaterieell, så er vi tilgjengelig for det!

Pornoens ødeleggelse

SKREVET AV: INGRID RHIANNON DONOVAN

KRONIKKEN BLE FØRST PUBLISERT I ADRESSEAVISEN 8. MARS 2023

Foto av: Clément Falize, hentet fra unsplash.com 12. september 2023

Porno er ofte ungdommens første inngangsport til seksualitet, men få ser baksiden av den glitrende industrien. Fra utnyttelse av sårbare kvinner til normalisering av vold, det er på høy tid å avsløre pornoindustriens mørke hemmeligheter.

I dag er porno som regel det første møte unge har med sex, ofte gjennom sosiale medier, filmer eller et nysgjerrig Google-søk. Det er en enorm global industri med stor påvirkningskraft. Allerede i 9. klasse merket jeg at porno hadde sneket seg inn i vokabularet til guttene i klassen. Guttene kom med grovere og grovere vitser, alle relatert til pornofilmer om stesøstre som satt fast eller jenter uten råd til å betale for seg. Fellesnevneren var alltid jenter i sårbare posisjoner. Det guttene i klassen ikke skjønnte, var konsekvensene porno har. Den umenneskelige industrien de støttet opp om, hvor skadelig porno er og den negative effekten det har for dagens kvinner.

Det er ingen hemmelighet at pornoindustrien utnytter unge sårbare kvinner, men det mindre kjente er andelen mindreårige som blir tvunget med. Estimert har til sammen rundt 4,8 millioner mennesker blitt tvunget og lurt inn i bransjen. Én av fem av disse er barn. Barna har en gjennomsnittlig alder på 12,8 år fra da de begynner å arbeide med porno. Egentlig er ikke det så overraskende når nettsider som Pornhub gir ut data som viser at «tenåring» har vært blant de fem mest populære søkene over hele verden de siste ti årene. Tilbud-etterspørsel gjelder visst også i handelen om andre menneskers liv.

Foto: Ingrid Rhiannon Donovan, Privat

Pornoindustrien er på mange måter en form for moderne slaveri som normaliserer seksualisering av barn. I mange tilfeller bidrar denne industrien til at små jenter blir fanget og lurt inn i et system de har null kontroll over, et system som voldtar og misbruker dem.

I dag er det flere og flere unge som sliter med konsekvensene av å ha overkonsumert porno. For mange innebærer det seksuell dysfunksjon og vanskeligheter med å nå orgasme. Men de mindre kjente konsekvensene er de som er enda farligere. I porno finnes det mye variasjon og lite samtykke. Linjene for hva som er normalt og lov, er uskarpe, noe som fører til at mange unge jenter mister kontrollen over egne grenser. Flere føler seg presset til å prøve det som er populært, men når porno normaliserer og populariserer det å kvele og slå kvinner, har vi krysset en grense.

Jeg skjønner at grensen blir uklar for mange når man ser kvinner på sosiale medier hylle industrien. Influensere promoterer Onlyfans, jenter på TikTok glamoriserer stripping og rollemodeller viser seg nakne på Instagram. Selv om de ikke promoterer porno, bidrar de til å normalisere det å kle av seg og selge kroppen sin. De kaller det «empowering» i feminismens navn, men i realiteten ødelegger det for dagens kvinnesyn. De er oppegående kvinner som kaller seg feminister og normaliserer sexarbeid ved å oppmuntre flere til å ta del i det.

Estimert har til sammen rundt 4,8 millioner mennesker blitt tvunget og lurt inn i bransjen. Én av fem av disse er barn.

Selv om det å kle av seg foran et kamera kan styrke egen identitet for noen, er konsekvensene det har for de resterende kvinnene langt verre. Hvorfor tror du «hore» er det mest brukte skjellsordet? Vi har ikke sjanse på likestilling i verden når et kjønn blir sett på som objekter, slik de blir i veldig mye av den pornoen folk ser. Porno bidrar derfor til kvinne-undertrykkelse og er på ingen måte feministisk.

Det finnes få ting som er så nedverdiggende ovenfor kvinner som porno, allikevel er det en industri som håver inn milliarder av kroner hvert år. Porno har aldri før vært så tilgjengelig eller normalisert som nå. Unge barn blir utsatt og påvirket av industrien uten å være klar over hva den innebærer. Porno fremmer en kultur av undertrykkelse og voldtekt samt glorifisering av seksuelt misbruk. Dette må ta slutt. Vi kan ikke få likestilling når vi lever i et samfunn som undertrykker kvinner hver dag.

Bokanmeldelse:

Skrevet av: Melissa Mjåtveit

Originaltittel: Flickorna som sprang

Forfatter: Simon Häggström

Forlag: HarperCollins

Antall sider: 365

Utgitt: 2019

Oversatt til norsk: 2022

Utgiver: HarperCollins

Rå og brutal historiefortelling som inspirerer til forandring

Lightup anbefaler på det varmeste Simon Häggström sine bøker om politiets menneskehandel gruppe i Stockholm. Bøkene gir leseren innblikk i menneskehandel som fenomen, kyniske bakapparater som utnytter andre mennesker, og skildrer på brutalt ærlig vis de som blir utnyttet og de som utnytter sine tanker og følelser.

Vi gjør oppmerksom på at det skildres brutale hendelser i bøkene og at språket som benyttes er direkte og rått. Vi anbefaler derfor bøkene til unge fra 16 år +.

«Til deg som leser denne boken og har kjøpt sex: Innrøm for deg selv at det får deg til å føle deg dårlig. Du fortjener ikke å runke i kroppen til et ødelagt menneske. Du fortjener å søke hjelp for hva du enn trenger hjelp med, sånn at du får tilbake empatien for andre mennesker» (Häggström, 2022, s. 8).

Sitatet over er hentet fra forordet i boken som er skrevet av Kajsa, en kvinne som har vært utsatt for seksuell utnyttelse og seksuelle overgrep. Hennes skildringer av et liv preget av seksuelt misbruk i sitt eget hjem, og følelser av å ville flykte fra virkeligheten er inngangen til denne svært nervepirrende krimromanen.

Simon Häggström har skrevet en krimroman, hvor store deler av handlingen er hentet fra hans egne opplevelser som politibetjent i Stockholm. «Jentene som sprang» er første frittstående del i serien om menneskehandel-gruppen i politiet i Stockholm i Sverige. Boken gir leseren hjertebank, og det er ikke mulig å legge den fra seg før siste side er lest. Boken lar leseren følge mange parallelle historier. På den ene siden får vi innblikk i livet til Jennifer og Malvina, to 15 år gamle jenter som rømmer fra behandlingsinstitusjonen hvor de utsettes for seksuelt misbruk. Virkeligheten de møter på rømmen er fylt av dop, prostitusjon og kynisme. Vi følger også Molly, en ung jente som utsettes for grooming av en eldre mann på nettet.

Deres relasjon utvikler seg fort til utnyttelse, hvor Molly blir gruppevoldtatt av "predator69" og hans bekjentskaper. Skildringene av Mollys innerste tanker og følelser belyser hvordan en sårbar livssituasjon, seksuell utnyttelse og vold har ført til tanker om at hun ikke fortjener annet, og at det er bedre at andre skader henne, enn at hun skader seg selv.

«Jeg skulle gjerne ha møtt deg og vist hvordan livet kan bli når man våger å tro. Tro på deg selv og at du er verdifull. Tro på at det finnes kjærlighet og at du fortjener den. Tro på at du kan så mye mer enn å overleve, du må bare våge å løpe din vei» (Häggström, 2022, s. 8).

Boken gir også leseren innblikk i livene til menn som seksuelt utnytter unge jenter. Vi følger Per-Erik som har en høy stilling i bank, kone, barn og en flott villa. På den ene siden fylles han av skyldfølelse og skam for å delta i seksuelle overgrep. På den annen side blir disse følelsene lagt til side når begjæret blir for sterkt.

«De var en gjeng med ondskapsfulle djeveldyrkere, og han ville ikke delta i de satanistiske ritualene deres lenger. Akkurat idet han skulle til å snu seg og gå tilbake til ytterdøren, så han hvordan en av mennene rev den hvite trusen av jenta. Per-Erik hadde stoppet opp. Da han så den unge kroppen, ble noe vekket til liv i ham. Det var et begjær han ikke klarte å stå imot» (Häggström, 2022, s. 89).

«Vi har alle et ansvar for å arbeide mot en verden uten menneskehandel og seksuell utnyttelse. Uavhengig om vi kjenner eller ikke kjenner til denne siden av samfunnet, begynner endringene med oss som samfunn. Boken skildrer en mørk underverden, og belyser sider av samfunnet som de færreste av oss ønsker å vedkjenne oss. Det rå og til tider brutale språket som benyttes, virkeliggjør hver setning og hver side. Som leser vil du mest sannsynlig kjenne hjertebank og følelser av panikk skylle over deg. Boken anbefales på det sterkeste, og når du først begynner å lese, vil du ikke legge den fra deg. Denne bokanmeldelsen avsluttes med viktige ord hentet fra boken, og viser hvordan vi alle kan bidra til å skape endring.

«Til deg som leser denne boken og aldri har vært i kontakt med denne verdenen: Du har også et ansvar. Du må se kvinnene på gaten, kvinnene på eskortesidene og kvinnene i pornofilmen. Ta stilling. Det er det minste du kan gjøre. Si fra så fort du hører noen på jobben spøke med prostitusjon og kvinnekropper. Der begynner vi forandringen» (Häggström, 2022, s. 8).

Bokanmeldelse:

Skrevet av: Melissa Mjåtveit

«Noen trodde at jentene solgte kroppen sin for egen nytelses skyld. Jeg har aldri møtt en eneste jente som har sagt at hun gjør dette fordi hun liker det. Enten er de tvunget av hallikene eller fattigdommen i hjemlandet. Det er utrolig at det finnes menn som ikke forstår at alt er falskt, fullstendig falskt. De sexy klærne, den søte jenta som smiler når hun åpner døren – det er jobben hennes å late som om hun er lykkelig, vise at hun har det bra, alt for at du skal gi fra deg pengene dine. Men sannheten er at de ikke kan utstå dere. Disse jentene hater dere kunder»
(Häggröm, 2020, s. 6)

Sitatet over er hentet fra forordet i boken, som er skrevet av Andrei, en tidligere hallik som var leder for en kriminell virksomhet som sendte unge jenter fra Romania til Sverige. Jentene ble seksuelt utnyttet på det groveste, og utsatt for vold og tortur av både bakapparatet og mennene som betalte for å seksuelt utnytte dem.

Simon Häggström har skrevet en krimroman, hvor store deler av handlingen er hentet fra hans egne opplevelser som politibetjent i Stockholm. «Jentene i skyggen» er andre frittstående del i serien om menneskehandelgruppen i politiet i Stockholm i Sverige.

Boken skildrer på realistisk og brutalt ærlig vis hvordan svært unge jenter fra Romania blir rekruttert inn i en kriminell virksomhet som sender dem til Sverige for å bli seksuelt utnyttet. Leseren får et innblikk i hvordan fattigdom og ansvar for familie-medlemmer skaper desperate livssituasjoner som bakapparater, kriminelle virksomheter og kyniske mennesker utnytter til det fulle for inntjening og profitt. Innblikk i livssituasjonene til kvinnene, illustrerer samfunnets mørkeste skyggesider. Skyggesider som er hverdagen for så mange jenter og kvinner over hele verden, men som de fleste av oss ikke vil vedkjenne oss eller reflektere over.

Originaltittel: I skuggan av sektor 5
Forfatter: Simon Häggström
Forlag: HarperCollins
Antall sider: 377
Utgitt: 2020
Oversatt til norsk: 2022
Utgiver: HarperCollins

«Hvis det er noen av dere som leser dette som kjøper sex, ber jeg dere innstendig om å slutte med det. Dere gjør ingen jenter lykkelige, ikke på noen måte. Det er halliken som blir lykkelig. Dere må slutte å kjøpe sex. Slutten dere, så slutter dere også å forsyne en illegal og skitten virksomhet med penger, en virksomhet som de fleste av jentene ikke har noen mulighet for å komme seg ut av og som gir dem traumer for resten av livet»
(Häggröm, 2022, s. 12).

Häggröm evner å kombinere krim, kunnskap og formidlingskunst. Bokens direkte og røffe språk og til tider brutale skildringer, samt en oppbygging som gir leseren innblikk i karakterene sine liv gjør at det er vanskelig å legge boken fra seg. Den gir leseren innblikk i hvordan illegale virksomheter og menneskehandel vil fortsette så lenge det er noen som er villige til å betale for å utnytte andre mennesker. Sitatet over er igjen hentet fra Andrei, halliken fra Romania. Han belyser et viktig aspekt som fortjener oppmerksomhet. Ved å slutte å kjøpe sex, slutter man også å forsyne illegal virksomhet og kyniske bakapparater som anser menneskene de handler med som et produkt som kan brukes og kastes etter deres forgodtbefinnende.

«Jentene i skyggen» er en bok til ettertanke og refleksjon. Den gir et viktig og dypt innblikk i organisert kriminalitet, og spesielt hvordan fattigdom og det å befinne seg i en desperat livssituasjon kan drive mennesker inn i seksuell utnyttelse. Ikke minst retter boken oppmerksomhet rundt behovet for en samlet internasjonal innsats mot menneskehandel som fenomen:

«Og sånn fortsatte det år etter år, og til tross for alle EU-ministers velskrevne taler om økonomisk rettferdighet og likeverd, hadde det ikke skjedd mye for de kvinnene fra land som Romania som trengte hjelpen mest»
(Häggröm, 2022, s. 297).

Simon Häggström evner på den ene siden å skape engasjement hos leseren. På den annen side gir flere av skildringene leseren frysninger nedover ryggen. Boken er høyst nødvendig, og den anbefales på det sterkeste. Det er helt nødvendig med en sterk innsats og prioriteringer av arbeidet mot menneskehandel, grov utnyttelse og seksuell utnyttelse. Og kanskje er det nettopp slike rå og brutalt ærlige beskrivelser og innblikk i desperate livssituasjoner som kreves for at verdenssamfunnet skal få øynene opp å begynne å handle?

Spiderweb – Mister vi ett sikkerhetsnett?

Skrevet av: Julia Pigao

Vi lever i en digitalisert verden, hvor ny teknologi utvikles svært raskt. Det har sine fordeler og ulemper. For mange av oss har daglige gjøremål blitt effektivisert. Vi har billetter, bankkort og legitimasjon digitalt. Det er enkelt å betale regninger og “tappe” kortet i butikken. Ved hjelp av nye digitale løsninger har det skjedd endringer knyttet til pengebruk og pengeoverføring.

Samtidig som våre liv i større og større grad flyttes over i den digitale verden, øker også nettrelaterte overgrep mot barn. De siste ti årene har det vært en dobling av antall nettovergrep mot barn under 16 år i Norge, og alderen er stadig synkende. Til nå har det vært ulike tiltak fra politiets side for å bekjempe overgrep av barn og unge på nett. Da er det ikke bare synd, men også svært problematisk at Spiderweb – en politienhet mot nettovergrep legges ned. Spiderweb er en gruppe fagfolk som har vært tilknyttet Sørvest politidistrikt. Gruppen jobber med å forebygge, etterforske, avdekke og føre nettovergrepssaker mot barn for retten. Til sammen har arbeidet ført til over 100 domfellelser.

Økning av seksuell utnyttelse av barn på nett er et samfunnsproblem

Seksuell utnyttelse av barn på internett har økt over hele verden, særlig etter koronapandemien. Meldinger fra USA CyberTipline har økt med rundt 16 millioner innrapporteringer fra 2010 til 2019, og økte igjen med rundt 13 millioner innrapporteringer til 2021. Barn og unge under 18 år har tilgang på teknologi og følger med på hvilke teknologiske fremskritt som skjer i samfunnet. Da samfunnet ble stengt ned var digitale plattformer den eneste muligheten for sosial kontakt. Når barn sosialiseres på digitale plattformer og har god internettilgang, eksponeres de også for misbruk. Dessverre er ikke digitale plattformer kun et sted for sosial kontakt, men også for overgrep, noe som ble tydelig under pandemien.

Økning av seksuell utnyttelse av barn på nett er et samfunnsproblem. Ikke bare i USA eller i EU, men også her hjemme i Norge. Norge er forpliktet til å beskytte barn fra seksuelle overgrep, og forebygge seksuell utnyttelse, både gjennom barnekonvensjonen og Europarådets konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttelse og seksuelt misbruk (Lanzarotekonvensjonen). Gjøres det nok?

Vipps har varslet foreldre i Norge om mistenkelige pengeoverføringer til barn helt ned i 10-års alderen. I august 2022 innførte Vipps en meldingstjeneste som gjør at de kan varsle foreldre dersom barna deres mottar mistenkelige pengeoverføringer. Fra august 2022 til juni 2023 ble det sendt ut meldinger om 19 barn som har mottatt betalinger fra menn helt opp i 70-årene. Vipps er ikke helt sikre på hva pengeoverføringene dreier seg om, men Økokrim bekrefter at salget av seksualisert innhold av mindreårige har økt kraftig. Når en 60 år gammel mann overfører et større pengebeløp til en mindreårig jente, uten at de har en relasjon til hverandre, er det helt klart et varselflagg.

I denne saken er det tydelig at Vipps som plattform har et samfunnsansvar og tar det ansvaret. Likevel oppleves det ikke som tilstrekkelig. Flere aktører på digitale plattformer er nødt til å stille krav for å sikre at barn ikke blir utnyttet seksuelt på deres plattformer. Vipps sin meldingstjeneste er et godt eksempel på en mekanisme som kan varsle om at overgrep potensielt skjer. Arbeidet fremover bør være å få på plass flere mekanismer som kan forebygge seksuelle overgrep mot barn.

Det stilles for få krav til til aktører og sosiale plattformer

Porno- og prostitusjonsindustrien har blitt mer digitalisert. Det som tidligere var skjult "gateprostitusjon" er nå tilgjengelig på noen få tasteklikk. Prostitusjon skjer gjerne gjennom digitale plattformer som OnlyFans eller lignende. Men det er ikke nødvendigvis slik at kjøp og salg kun foregår på "organiserte" plattformer. Det skjer på sosiale medier som Instagram, Snapchat og TikTok. Der stilles det få krav fra aktørene og det finnes nærmest ingen tiltak som beskytter barn mot overgrep. Prostitusjon blir promotert på sosiale medier, og kan dermed fungere som en "inngangsport" til industrien. Gjennom sosiale medier glorifiseres og promoterer industrien av influencere, og de retter seg mot et yngre publikum. Når salg av seksualisert innhold blir "lettjente penger" for unge jenter, står det også voksne menn i kø for å utnytte seg av det.

Seksualisert innhold produseres, selges, kjøpes og betales digitalt. Det er ikke ulovlig å produsere eller selge seksualisert innhold for voksne over 18 år, men det er ulovlig å kjøpe det. Ifølge straffeloven er det ulovlig å selge, lage og oppbevare bilder som seksualiserer barn under 18 år. Når det er en økning i salg av seksualisert innhold av barn og unge under 18 år, vitner det også om et voksende marked for det. For selv om loven ikke "straffer" unge jenter som "selger", er det heller ingen tiltak som beskytter dem. Det er foreldrene og de rammede som sitter igjen med ansvaret. Betalingsmønster som vekker oppsikt vil fanges opp. Vipps sier de har tatt sitt ansvar ved å sende meldinger ut til foreldre. De kontoene som har mottatt mistenkelige pengeoverføringer, er foreldrestyrte kontoer. Likevel er det de færreste foreldrene som sjekker kontoene. Vipps oppfordrer foreldre til å sjekke kontoene til barna deres hyppigere, men er det nok? Hva gjør Vipps for å håndtere de fremmede voksne som kjøper seksuelt innhold fra barn?

I en tid der seksuell utnyttelse av mindreårige på nett er økende, er det en utfordring at det stadig dukker opp nye digitale eller teknologiske tjenester som gjør det enklere å forгриpe seg på barn. Teknologiske fremskritt er en del av samfunnsutviklingen, men da må også det forebyggende arbeidet mot overgrep av barn på nett styrkes. Det er ikke digitale løsninger for pengeoverføringer som skal stå i fokus som utfordringen.

Spørsmålet vi som samfunn skal stille oss er hvordan vi kan sørge for at barn ikke blir utnyttet seksuelt på nett, også i form av salg av seksualisert innhold. Nedleggelse av arbeidsgrupper som Spiderweb er helt klart feil retning å gå. Spesielt er det bekymringsverdig at verdifull kompetanse som etterforskere fra Spiderweb sitter på, risikerer å forsvinne dersom disse etterforskerne blir satt til å jobbe på helt andre felt.

Forskningsbaserte tiltak viser til maskinlæring. Gjennom maskinlæring kan man "sile ut" overgrepsmateriale på nett. En utfordring i dag med arbeidet med å avdekke overgrepsmateriale på nett er å skille mellom "vanlige" pornografiske filer og filer som inneholder overgrepsmateriale av barn. Begge former for filer inneholder svært likt sexrelatert vokabular. Forskere viser derfor til at maskinlæringsmodeller kan løse problemet ved å skille mellom og gjenkjenne de ulike typer filene. Teknologiske fremskritt fører til en økning av overgrep av barn på nett, men kanskje det nettopp er teknologiske fremskritt som må til for å forebygge seksuelle overgrep av barn. Hvert sekund teller. Vi er nødt til å handle nå for å beskytte barna på nettet.

Et opprop for barna!

Lightup er tilsluttet Justice Initiative sitt opprop som tar til orde for at EU må få på plass en forordning som i større grad kan beskytte barn fra seksuell utnyttelse på nett. Slike opprop kan bidra til å legge press på tech-selskaper og myndigheter for å prioritere barns sikkerhet på nett. En samlet innsats fra tech-gigantene som Google, Meta, TikTok og Snapchat, eiere av plattformene og samfunnet generelt er nødvendig for å skape en tryggere digital hverdag for barn og unge.

Lokking og utnyttelse av barn på sosiale medier – et økende problem

Ifølge Medietilsynet sin nyeste undersøkelse bruker 90% av barn mellom 9 og 18 år sosiale medier, fordelt på Snapchat, TikTok, Instagram, Facebook, Discord og Youtube. På disse plattformene finner man også voksne med seksuell interesse for barn. Halvparten av norske tenåringer mellom 13 og 18 år sier de har blitt bedt om å dele nakenbilder av seg selv på nett. Hvilke tiltak er iverksatt for å sikre barn på nett? Hvordan kan vi forhindre at voksne med intensjoner om å utnytte barn kan kontakte barn under 18 år på sosiale medier og digitale plattformer?

Utnyttelse av barn på sosiale medier

Grooming er prosessen hvor en voksen forsøker å bygge tillit med et barn over internett, med en intensjon om å utnytte dem seksuelt. I takt med den økte bruken av sosiale medier og digitale plattformer, øker også antallet barn som opplever digital seksuell utnyttelse. En gjennomgang fra Internet Watch Foundation i 2021 viste at gjennomsnittsalderen på ofrene blir lavere, og i nesten 7 av 10 tilfeller ble 11–13 åringer identifisert. Dette er en alvorlig utvikling.

Internett er en viktig arena for barn og unge, der de søker informasjon, kommuniserer med venner, og utforsker sin egen identitet. Det gir muligheter for positive opplevelser, men det er også en risiko for å møte voksne som forsøker å benytte lokkemetoder. Positive erfaringer kan raskt bli til ubehagelige situasjoner, for eksempel ved å bli eksponert for seksuelt innhold eller oppleve krenkelser. Noen av plattformene som i stor grad blir brukt av groomere for å ta kontakt med barn og unge på nett er Chatroulette og Omegle, samt sosiale medier som TikTok og Snapchat.

Chatroulette og Omegle*

Chatroulette og Omegle er begge plattformer som tilbyr tilfeldige videomøter med fremmede. Plattformene gir brukere mulighet til å være anonyme og bytte til nye videomøter når de vil. De har begge skapt kontroverser grunnet uønsket innhold som nakenhet og voksne som begår seksuelle handlinger på kamera. Både chatroulette og omegle har forsøkt å innføre aldersrestriksjoner for å beskytte mindreårige, men grunnet anonymitet og mangelen på aldersverifisering er det fremdeles mulig å bruke plattformene fritt selv som mindreårig. Kun ved å godta at plattformene bruker av webkamera, lyd og mikrofon, og uten behov for å registrere seg eller oppgi personlig informasjon. Politiet skriver på sin hjemmeside at det fortsatt er en høy frekvens av både seksuelt innhold og mindreårige brukere på plattformene.

*På det tidspunktet dette magasinet gikk i trykken, kom nyheten om at Omegle nå er lagt ned grunnet beskyldninger om overgrep.

I 2010 var Chatroulette den store snakkisen på nett. Det var så mange tilfeller på Chatroulette hvor voksne personer forsøkte å komme i kontakt med barn og unge, at VG opprettet en egen side kalt: Hva er dine erfaringer med Chatroulette? I dette VG-forumet delte brukere sine erfaringer og opplevelser. Mange nevnte hvor raskt de hadde kommet over overgrepsmateriale inne på plattformen. En bruker delte: «Kjørte gjennom noen randoms i ca 5 minutter, traff en rekke onanerende menn/gutter/jenter, og også mange barn som så på og bladde rundt i rouletten» Det er skremmende at så lite har skjedd når det gjelder hvilke restriksjoner slike nettstedet blir pålagt. Hvorfor er det fortsatt mulig å benytte plattformene uten aldersverifisering når vi vet at de benyttes av voksne personer for å komme i kontakt med barn og unge?

TikTok

Siden TikTok ble lansert i 2016, har plattformen benyttet algoritmer for å tilpasse innhold basert på brukerens interesser. TikTok har blitt en av verdens mest populære apper, og har en enorm global brukerbase. Plattformen har hatt utfordringer med voksne som benytter lokkemetoder mot barn og unge, og at seksuelle bilder og videoer vises til barn. I 2021 annonserte TikTok at de skulle gjøre det vanskeligere for voksne å ta kontakt og kommentere bilder og videoer til barn. Dette gjøres ved at meldingsfunksjonen ikke er tilgjengelig for brukere mellom 13 og 15 år og at videoer publisert av disse brukerne heller ikke er mulig å laste ned. Kontoer til barn mellom 13 og 15 år er også satt som private som standard, dog er dette mulig å endre av brukeren selv. Det er viktig å være oppmerksom på personvern og sikkerhet ved bruk av denne appen, spesielt for barn og unge, og foreldre kan selv laste ned appen selv for å ta i bruk foreldrekontrollen.

Snapchat

Snapchat har også fått kritikk for å muliggjøre utnyttelse på sine plattformer. En av de store utfordringene på Snapchat er nakenbilder. Om en bruker deler et nakenbilde, kan ikke senderen kontrollere om dette bildet blir lagret eller om det blir tatt et skjermbilde. Og bildet, eller videoen, risikerer å bli spredt videre. Slike bilder og filmer brukes ofte, av både voksne og av andre barn helt ned i barneskolealder, som pressmiddel.

Snapchat er tydelig på at deling av slikt innhold er imot deres regler, men lite regulering skjer på plattformen.

Snapchat er også blant de fremste plattformene for exposed-kontoer. Seksuelt innhold kan lett havne på avveie om det spres via slike exposed-kontoer, og Kripos var i fjor ute med en rapport der de uttrykte bekymring over at slike kontoer også brukes for deling av seksualiserte bilder av barn, og videoer som viser grove seksuelle overgrep mot barn.

Utnyttelsesprosessen kan innebære flere trinn:

- 1. Identifisering av potensielle ofre:** Groomere søker ofte etter barn og ungdom på populære sosiale medier-plattformer der de vet at barn er aktive.
- 2. Tillitsbygging:** Når kontakt er etablert, begynner vanligvis en tillitsbyggende prosess. De kan utgi seg for å være jevnaldrende eller bruke falske profiler som appellerer til barnets interesser.
- 3. Manipulasjon:** Groomere er dyktige i å tilpasse seg barnets språk og væremåte for å unngå mistanke. De kan gradvis innføre seksuelle temaer i samtalen for å få barnet til å føle seg komfortabel med å chatte om slike temaer.
- 4. Seksuell utnyttelse:** Når tillitsforholdet er etablert, kan groomeren overtale barnet til å sende bilder og videoer der barnet utfører seksuelle handlinger med seg selv. Noen barn kan også overtales til å møte overgriperen fysisk.
- 5. Pressmidler:** Utpressing er alvorlig kriminalitet og et stort problem hvor gjerningspersoner bruker ulike metoder for å presse til seg overgrepsmateriale fra barn og unge. Metodene innebærer oftest: Trusler om deling av intime bilder eller videoer, spre falske rykter, vold, økonomisk utpressing, og trusler om rettslige konsekvenser og anmeldelser rettet mot barnet selv.

Unge kan ta forholdsregler for å minske risikoen for grooming, som å snakke med en trygg voksenperson hvis de opplever noe ubehagelig på nett. Selv om digitale plattformer ofte gjør lite for å forhindre grooming, er det viktig å rapportere hendelser til dem. Helseyskepleiere og anonyme hjelpetjenester kan bidra med å avgjøre om politianmeldelse er nødvendig, og politiet har en sikker chat for slike saker.

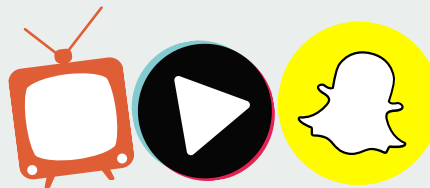
Når det gjelder utpressing, råder politiet de berørte til å unngå å betale gjerningspersonene og ikke dele flere bilder eller videoer. Det oppfordres til å søke støtte fra familie, venner, lærere eller andre voksenpersoner du stoler på i stedet for å prøve og håndtere det alene. Bevar all kommunikasjon med gjerningspersonen og avslutt kontakten med utpresserne. Ta kontakt med politiet for hjelp, for slike situasjoner skal bli tatt på alvor.

Hva gjøres for å beskytte barn i den digitale sfæren?

Samlet sett er lovbestemmelser og internasjonale konvensjoner viktige verktøy for å beskytte barn mot seksuell utnyttelse og for å sikre straffeforfølgelse av de som begår slike kriminelle handlinger. De representerer Norges engasjement for å skape et trygt og sikkert miljø for barn både nasjonalt og internasjonalt. Likevel øker forekomsten av slike overgrep på nett. Dette reiser spørsmål om effektiviteten og tilpasningsevnen til eksisterende regelverk i en tid med rask teknologisk utvikling.

Det er viktig at plattformene selv har mekanismer for å oppdage og håndtere groomingtilfeller, samt at de har en sterk håndhevelse av lover som beskytter barn mot slike overgrep på nett. De digitale plattformene må vise ansvar ved å opprette og opprettholde tiltak som sikrer barns sikkerhet på nett, blant annet ved å:

1. Moderere innhold, inkludert fjerning av ulovlig materiale. Bruke ressurser på å ansette mennesker som kan moderere innholdet, for dersom man skal oppleve noe ubehagelig, trenger man å kunne komme i kontakt med mennesker, og ikke bare få autogenererte svar fra chatbots.
2. Implementere aldersbegrensninger og verifiseringssystemer.
3. Tilby brukervennlige rapporteringssystemer.
4. Beskytte personvernet til mindreårige.
5. Samarbeide med myndigheter og organisasjoner. Ikke bare bruke fine ord om at «våre brukeres sikkerhet er viktig for oss», men gjennom handling vise at dette er noe som tas på alvor.
6. Investere i teknologiske løsninger.
7. Tilby opplæring om nettvett.

Skrevet av: Solomon Hindel Kamara

Kjenner du noen som er utsatt?

Sammen med foreldre, lærere og andre omsorgspersoner, kan venner spille en viktig rolle i å støtte barn og unge i deres digitale liv! Her er tips til hvordan du kan være til hjelp!

1. Spre kunnskap til dine omgivelser, fortell det du vet om hvordan grooming kan se ut, og hva du kan gjøre hvis du møter voksne som bruker lokkemetoder.
2. Oppmuntre til trygg atferd på nett, oppfordre hverandre til å ikke dele uten samtykke.
3. Vær en støtte hvis noen opplever noe ubehagelig.
4. Unngå å presse hverandre og annen risikofylt oppførsel, som å sende intime bilder til hverandre.
5. Oppfordre til balanse i tiden brukt online og offline.
6. Vær et godt eksempel!

Kriminalisering av seksuell utnyttelse av barn på nett

Straffeloven §306 og lokking:

I henhold til den norske straffeloven §306 blir lokking betraktet som en alvorlig kriminell handling som involverer kontakt med barn med den hensikt å begå seksuelle overgrep. Denne loven er utformet for å beskytte barn mot potensielle overgripere og innebærer strenge straffer for de som blir funnet skyldige i slike handlinger. Den er en viktig del av Norges innsats for å bekjempe seksuell utnyttelse av barn på internett.

Barnekonvensjonen og beskyttelse av barn mot seksuell utnyttelse:

Barnekonvensjonen, også kjent som FNs konvensjon om barnets rettigheter, er en internasjonal avtale som har som mål å beskytte barns rettigheter. Konvensjonen inkluderer flere bestemmelser som spesifikt tar sikte på å beskytte barn mot seksuell utnyttelse. Dette inkluderer artikler som forplikter landene som har ratifisert den til å treffe tiltak for å hindre at barn blir brukt i pornografisk innhold, samt tiltak for å beskytte barn mot ulovlige seksuelle handlinger.

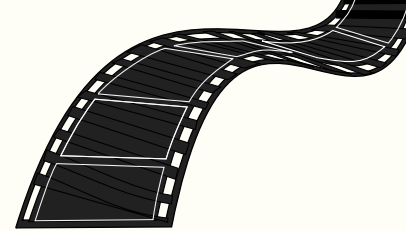
Lanzarotekonvensjonen:

I 2007 vedtok Europarådet en konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttelse og seksuelt misbruk. Konvensjonen legger til rette for samarbeid mellom europeiske land for å forebygge og bekjempe alle former for seksuell utnyttelse og seksuelt misbruk mot barn. Norge ratifiserte denne konvensjonen 15. mai 2018, og den trådte i kraft 1. oktober 2018. Norge har dermed forpliktet seg til å implementere tiltak som skal bidra til å utrydde og beskytte barn mot slik utnyttelse.

Straffeloven § 306 og avtaler om å møte barn under 16 år:

Straffeloven § 306 er en viktig del av den norske lovgivningen som har som mål å beskytte barn mot potensielle overgrep. Denne bestemmelsen gjør det straffbart å avtale møter med barn under 16 år med den hensikt å begå seksuelle handlinger. Denne loven gir myndighetene muligheten til å straffeforfølge de som prøver å utnytte barn seksuelt, selv om selve overgrepet kanskje ikke har funnet sted ennå.

Filmanmeldelse: Sound of Freedom

SKREVET AV: MARIE CATHRINE LØVER THU

Foto: Angel Studios

Sound of Freedom er en film som tar et modig skritt inn i den hjerteskjærende verdenen av menneskehandel og seksuell utnyttelse av barn. Denne filmen belyser et viktig og alvorlig tema.

Etter visningen av filmen på Ås Kinoteater, deltok Lightup i en panelsamtale hvor vi fikk flere gode spørsmål om filmen og tematikken. En slik samtale er noe vi ser på som en nødvendighet grunnet filmens tema. Vi i Lightup mener det er viktig å ikke bare se på filmen som underholdning, slik mange kinofilmer er, men at den også gir mulighet til å lære og engasjere oss i menneskehandel som er en av vår tids største samfunnsutfordringer.

Sound of Freedom er løst basert på Tim Ballards, grunnleggeren av organisasjonen «Operation Underground Railroad» sine virkelige opplevelser, men vi må ikke glemme at som kinofilm inneholder den visse Hollywood-trekk som overdriver virkeligheten. Vi får en klar helt i agenten Ballard, spilt av Jim Caviezel, og et klimaks som ikke er helt i tråd med virkeligheten. Det er viktig å huske at virkeligheten ofte er mer kompleks enn det som vises på lerretet. Likevel skildrer filmen et tema som er essensielt å få frem til et større publikum.

Konspirasjoner

I USA har filmen fått mye oppmerksomhet i mediene grunnet spekulasjoner om konspirasjonsteorier. Flere av disse teoriene har utspring fra hovedrolleinnehaver Jim Caviezel sine positive uttalelser om konspirasjonsbevegelsen QAnon sine teorier. I tillegg har det vært spekulasjoner rundt hvorvidt filmen antas å ha blitt dysset vekk etter at den ikke ble videreført av produsenten 20th Century Fox etter oppkjøp av Disney.

Likevel unngår filmen å spille åpenbart på politikk, konspirasjonsteorier eller religiøs overbevisning.

Det er en historie om menneskehandel, og dens viktigste budskap bør ikke bli overskygget av en politisk agenda i USA.

Aldersanbefaling

Aldersgrensen for filmen er 12 år, til tross for den alvorlige tematikken den belyser. Dette valget er basert på at den ikke direkte viser overgrep, men den inneholder likevel sterke scener av barn som blir kidnappet og utsatt for sexhandel. Personlig mener jeg at filmen er best egnet for eldre ungdom og voksne. Og hvis den vises i en skolesammenheng, er det viktig å sette av tid til samtale og refleksjon.

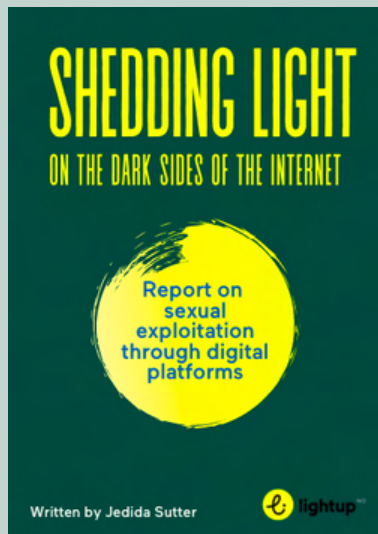
Vi i Lightup understreker viktigheten av å rette fokus mot menneskehandel og seksuell utnyttelse. Med økende forekomst av overgrepsvideoer publisert på pornosider, og økende seksuell utnyttelse på nett gjennom grooming og direkteoverførte bestillingsovergrep, er det presserende å skape bevissthet og engasjement om denne tematikken. Etterspørselen etter seksuell utnyttelse av barn er noe vi trenger en større debatt om også her i Norge. Sound of Freedom er en film som kan bidra til å kaste lys på og oppfordre til samtale om en mørk side av samfunnet vårt som altfor ofte overses.

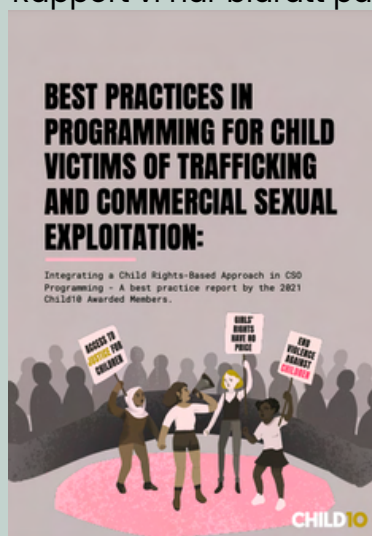
Foto: Kjetil Sørenssen, Ås Kinoteater

Sjekk ut våre rapporter!

Visste du at vi har skrevet flere rapporter om menneskehandel og seksuell utnyttelse?
Disse finner du i ressursbanken på vår nettside.

Rapport vi har bidratt på:

Sjekk det ut her

Kampanjer og kreative prosjekter

Brenner du også for en verden uten menneskehandel? Går du med en drøm eller idé som du ønsker å bidra til å sette ut i livet? Lightup gir deg den plattformen du trenger for å komme i gang. Vi ser frem til å høre fra deg!

Sjekk ut vår nettside for å lese mer om Lightups tidligere og pågående prosjekter og kampanjer.

Unge forbrukere: Et prosjekt om etisk forbruk og forebygging av tvangsarbeid.

Unge forbrukere

Hvem jobber med etisk forbruk for å forebygge tvangsarbeid i Norge? Er unge som vokser opp i Norge i dag etiske forbrukere? Disse spørsmålene er sentrale i vårt prosjekt Unge forbrukere. Som en del av dette prosjektet lanserte vi et kartleggingshefte og en læringsressurs som følger reisen til en smarttelefon fra produksjon og til den er i hånden på deg som forbruker.

Pornopratt

Hvordan påvirker porno våre holdninger, vårt syn på oss selv og andre, vårt syn på seksualitet, likestilling og grensesetting? Og hva vet vi om pornoindustrien, og industriens koblinger til menneskehandel og utnyttelse? Sjekk ut vår nettside pornopratt.no for å finne ut mer! Der finner du også ressursen «10 myter om porno», og du kan booke oss anonymt til å besøke din skole.

Verktøy for å forandre verden

Vil du forandre verden fra sofakroken eller i ditt lokalmiljø? Sjekk ut vår verktøykasse utviklet i samarbeid med våre søsterorganisasjoner i Østerrike og Tyskland.

People are priceless!

[#pricelesspeople](https://www.instagram.com/pricelesspeople) er vår kampanje som har kastet lys på hvordan Norge må styrke innsatsen for å forebygge at sårbare barn og unge på flukt havner inn i utnyttelse. Fordi alle mennesker er PRICELESS, så klart!

#Traffickinghub

Sammen med sivilsamfunnsorganisasjoner og overlevende verden over tilsluttet vi oss oppropet [#traffickinghub](https://www.instagram.com/traffickinghub), som tar til orde for å stenge ned Pornhub fordi nettstedets eierselskap har en businessmodell som tjener penger på utnyttelse og menneskehandel.

Myrights.no

En ressursnettside utviklet i samarbeid med Press- Redd Barna Ungdom, for å gi informasjon om menneskehandel til enslige asylsøkende barn i Norge på deres eget språk.

Kilder til sakene i magasinet

Medienes blikk på menneskehandel (s. 8-9)

- 1.FN-sambandet. (2022). ILO: 50 millioner kvinner, menn og barn i moderne slaveri. FN-sambandet.
- 2.NRK Brennpunkt. (31. jan, 2022). Forbrytelsen. NRK.no
- 3.NRK. (2023). Flyktninger fra Ukraina. NRK.no
- 4.Politiet. (2021). Rapport fra koordineringsenheten for ofre for menneskehandel 2021. Rapport.
- 5.ROSA-prosjektet. (u.å.). Årsaker til menneskehandel. rosahjelp.no.
- 6.Sandve, E. (2023). 8-10-åringer tar nakenbilder av seg selv og tjener penger. NRK.no
- 7.TV 2. (2023). Norge bak fasaden - sesong 3 - episode 3. [video] tv2play.no.

Et verktøy til besvær: Kunstig intelligens og utvikling av overgrepsmateriale mot barn (s. 14-15)

- 1.Borgan, E. (4. mai, 2022). Ny rapport om kunstig intelligens: Truer sikkerheten vår. Forskning.no.
- 2.Christensen, S.B & Andreassen, T. (12. sept., 2023). Justisministeren etter AI-genererte nakenbilder av Linnea Loetvedt ble spredt på nett: Veldig alvorlig. VG.no.
- 3.Crawford, A & Smith, T. (28. juni, 2023). Illeagal trade in AI child sex abuse images
- 4.Medietilsynet (lesedato 12. sept., 2023). Deepfakes. _
- 5.Politiet, Kripos. (2023). Generativ kunstig intelligens og cyberkriminalitet. Teamrapport.
- 6.Lauritsen, E.N. (21. feb., 2020). Elon Musk advarer mot å la teknologikjempene gjøre som de vil. Forskning.no.
- 7.Regjeringen, (lesedato 25. aug., 2023). Nasjonal strategi for kunstig intelligens. Sandnes, K. (13. juli, 2023). Kunstig intelligens misbrukes til å lage seksualiserte bilder av barn. NRK.
- 8.Sannsyn. (31. jan., 2022). Hva er «Kunstig intelligens» og hvorfor har det plutselig blitt så relevant? [Video]. YouTube.
- 9.Östensson, I., Kanakariz, Z., Näslund, M., Pedersen, C.B., Nilsén, L.M., Holm, H. & Koso, S. (16. aug., 2023). Barnrettighetsgrupper: AI-bilder normaliserer seksuelle overgrep mot barn. Aftenbladet.

Onlyfans (s.18)

- 1.Croxford, R. og Titheradge, N. (27. mai, 2021). The children selling explicit videos on OnlyFans. BBC News.
- 2.ECPAT norge (18. mars, 2021). Online Child Sexual Exploitation and Abuse: a Review of Norwegian Case Law. Rapport.
- 3.Ilie, L. Ganea, O., og Marshall, A.R.C. (2. feb., 2023). Sex, lies and video cams: Andrew Tate turned women into slaves, prosecutors say. reuters.com
- 4.Neate, R. (24. aug., 2023). OnlyFans owner pays himself \$1.3m a day from UK-based adult content site. The guardian.
- 5.Myhr, T., Torstensen, R. L. og Vervik, A.-K. (18. nov., 2021). BARNAGLEMMES I DEBATTEN OM ONLYFANS. lightup-movement.no/magasin
- 6.Statista Research Department, (6. Nov., 2023). OnlyFans - Statistics & Facts. Statista.com.

EXPOSED (s.22-23)

- 1.Kripos (17. jan, 2022). Ny Kripos- rapport: Barn og unge deler grove overgrep- og voldsvideoer for å henge ut medelever i sosiale medier. Politiet.
- 2.Trana, O. K. (21. jan, 2022). Barn deler grove overgrep- og voldsvideoer for å henge ut medelever i sosiale medier. amta.no.
- 3.Reitz, Kajsa. Novahuset Sverige
- 4.Vestly, A. S. (8. juli, 2021). Politiet åtvarar mot «exposing» på Snapchat. NRK Rogaland.

Spiderweb - mister vi et sikkerhetsnett? (s.30-31)

- 1.Bergo, I. og Høydal, H. F. (19. juni, 2023). Vipps har varslet om 19 barn. vg.no
- 2.Bergo, I. og Høydal, H. F. (18. juli, 2023). Voksen mann hjalp 15-åring å selge seksualiserte bilder. vg.no.
- 3.Bjøranger, A. D. e.al. (15. aug., 2021). Styrker innsatsen mot nettrelaterte overgrep mot barn - Sakene blir flere og barna blir yngre. nrk.no
- 4.Dorotic, M. og Johnsen, J. W. (2023). Seksuell utnyttelse av barn over internett: Rapport om analyse av teknologiske faktorer som påvirker produksjon og deling av materiale som seksuelt utnytter barn over internett. Rapport.

Lokking og utnyttelse av barn på sosiale medier - et økende problem (s.32-34)

- 1.Dorotic, M. Johnsen, J.W. (2023). Seksuell utnyttelse av barn over internett. Rapport.
- 2.Andersen, I. (2010). Chatroulette hyrer inn "penispoliti". vg.no
- 3.Hansen, H.K. & Nærø, A.F. (2018). Nordmann tok livet sitt etter sexchat - spor peker mot Marokko. vg.no
- 4.Hern, A. (2021). TikTok to tackle grooming with safeguards for young users. the guardian
- 5.Hvitmyr, B.L. (2022). Snap om nakenbilder: Mot våre regler. vg.no
- 6.Medietilsynet. (2022). Barn og medier 2022: Barn og unges bruk av sosiale medier. Rapport.
- 7.Politiet, Kripos. (2016). *Seksuelle overgrep mot barn under 14 år. Rapport.*
- 8.Politiet. (Lesedato, 30. okt., 2023). *www.politiet.no*. Hentet fra Seksuell utnyttelse av barn over internett.
- 9.Stortinget. (Lesedato, 19. sept., 2023). *Straffeloven §204 - definisjon av barnpornografi*. Straffeloven.
- 10.Straffeloven. (2009). *Lov om straff. (LOV-2009-06-19-74)*. Lovdata.
- 11.Vasdal, S. (2023). Fortvilt over ny trend: Blotter seg på tiktok: Snakk med barna deres. tv2.no
- 12.Velferdsinstituttet NOVA. (2021). *Seksuelle overgrep mot barn og unge via digitale medier*. NOVA Rapport 3-2021.
- 13.Redd Barna. (2021). Snakk med oss. *Håndbok om hvordan samtale med barn og unge om kroppspress, nakenbilder og pornografi på nettet*. Reddbarna.no
- 14.VG-protokoll. (2010). Hva er dine erfaringer med chatroulette? vg.no

Følg oss på sosiale medier

FØLG MED PÅ DET SOM SKJER:

- Eventer og lanseringer
- Aktiviteter og prosjekter vi Lightup'ere holder på med
- Siste nytt om samfunnsaktuelle saker som omhandler menneskehandel og seksuell utnyttelse
- Kronikker, politiske innlegg og mye mer!

Bli medlem i Lightup

WWW.LIGHTUP-MOVEMENT.NO

- Bli med i lokale team!
- Delta i prosjekter: Hva med å lage podkast eller være skribent for Lightupmagasinet?
- Bli medlem for å støtte vårt viktige arbeid. Med mange på laget kan vi skape stor forandring!

